

Høring av konsesjonssøknad for Hjartås kraftverk i Ranelva samt Messingåga kraftverk.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Utvalg for miljø-, plan- og ressurs	36/14	30.04.2014
Formannskapet	28/14	13.05.2014
Kommunestyret	32/14	20.05.2014

Rådmannens innstilling

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om tillatelse til bygging av Hjartås kraftverk.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at redusert vannføring, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Ranelva som følge av gjennomføring av Hjartås kraftverk vil redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn i for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjon av vannkraftkonsesjonen. Dette undergraver de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, som også innebærer å opprettholde verdien av Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Skulle en utbygging av Hjartås kraftverk bli en realitet signaliseres det fra Rana kommune sin side at det vil bli stillet krav om konsesjonsavgift og næringsfond som omtalt i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 17, jfr. § 11 nr. 2, 3 og 4.

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 29.06.1990 om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi mm. (energiloven) § 2-1, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om bygging av 132 kV kraftlinje mellom Ørtfjell og Hjartåsen etter omsøkte trase.

Det vises til formannskapsvedtak 195/00 av 07.11.2000 hvor Rana kommune vedtok å gå i mot å ta i bruk uberørte naturområder for linjebygging i stedet for å samle de tekniske installasjonene som vei, jernbane og eksisterende 22 kV linje mv. på østsiden av Ranelva.

Dersom det blir gitt konsesjon for 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommunes tidligere vedtak om at ledningstraseen skal legges på østsiden av Ranelva. Alt av 22kV ledninger i Hjartåsenområdet skal dessuten kables og legges i bakken.

Rana kommune anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Messingåga kraftverk. Dette begrunnes i at vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen bekkekløft/canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Vassdraget ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn

av kalkholdige bergarter er naturmangfoldet stort. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen.

Rådmannen i Rana, den 11. april 2014

Saksprotokoll - Utvalg for miljø-, plan- og ressurs - 30.04.2014 – sak 36/14

Behandling:

Nytt forslag fra Rana Frp v/Hans Myrnes:

1. Rana kommune anbefaler på de forutsetninger som fremgår nedenfor, at det gis konsesjon for bygging og drift av Hjartås kraftverk etter søknadens utbyggingsalternativ B.

Konsesjonssøknaden for Hjartås kraftverk gjelder i Ranavassdraget. Det er tidligere åpnet revisjonssak for vassdragskonsesjonene i Ranavassdraget, og i Nasjonal gjennomgang av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 er Ranavassdraget gitt høyeste prioritet for miljøforbedringer. Sammenhengen mellom disse sakene burde vært omtalt i konsesjonssøknaden, og i den videre konsesjonsbehandlingen bør revisjonssaken og mulige miljøforbedringer bli tatt i betraktning. Rana kommune forutsetter at den økte kraftproduksjonen i vassdraget (53GWh) blir tatt i betraktning og medfører økt fleksibilitet i forbindelse med miljøkrav i revisjonssaken, jfr. retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsregulering.

2. Rana kommune anbefaler at det gis konsesjon til ny transformatorstasjon ved Heimåsen samt ny 132 kV kraftledning til Ørtfjell transformatorstasjon. Rana kommune opprettholder tidligere vedtak at linjetrase skal samlokaliseres med øvrige tekniske installasjoner i området.

Videre forutsetter Rana kommune at 22 kv ledninger i Hjartåsområdet kables og legges i bakken.

3. Rana kommune anbefaler på de forutsetninger som fremgår nedenfor at det gis konsesjon for Messingåga kraftverk.

Planendringssøknaden for Messingåga kraftverk gjelder i og ved Ranavassdraget. Det er tidligere åpnet revisjonssak for vassdragskonsesjonene i Ranavassdraget, og i Nasjonal gjennomgang av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 er Ranavassdraget gitt høyeste prioritet for miljøforbedringer. Sammenhengen mellom disse sakene burde ha vært omtalt i planendringssøknaden, og i den videre konsesjonsbehandlingen bør revisjonssaken og mulige miljøforbedringer bli tatt i betraktning. Rana kommune

forutsetter at den økte kraftproduksjon i vassdraget (17 GWh) blir tatt i betraktning og medfører økt fleksibilitet i forbindelse med miljøkrav i revisjonssaken, jfr retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsregulering.

Votering: Ble votert over forslagene separat.

Nytt forslag fra FrP (1-10) falt.

Rådmannens forslag til vedtak 10-1 (Frp) ble vedtatt.

Vedtak:

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om tillatelse til bygging av Hjartås kraftverk.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at redusert vannføring, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Ranelva som følge av gjennomføring av Hjartås kraftverk vil redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn i for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjon av vannkraftkonsesjonen. Dette undergraver de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, som også innebærer å opprettholde verdien av Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Skulle en utbygging av Hjartås kraftverk bli en realitet signaliseres det fra Rana kommune sin side at det vil bli stillet krav om konsesjonsavgift og næringsfond som omtalt i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 17, jfr. § 11 nr. 2, 3 og 4.

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 29.06.1990 om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi mm. (energiloven) § 2-1, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om bygging av 132 kV kraftlinje mellom Ørtfjell og Hjartåsen etter omsøkte trase.

Det vises til formannskapsvedtak 195/00 av 07.11.2000 hvor Rana kommune vedtok å gå i mot å ta i bruk uberørte naturområder for linjebygging i stedet for å samle de tekniske installasjonene som vei, jernbane og eksisterende 22 kV linje mv. på østsiden av Ranelva.

Dersom det blir gitt konsesjon for 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommunes tidligere vedtak om at ledningstraseen skal legges på østsiden av Ranelva. Alt av 22kV ledninger i Hjartåsenområdet skal dessuten kables og legges i bakken.

Rana kommune anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Messingåga kraftverk. Dette begrunnes i at vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen bekkekløft/canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Vassdraget ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er naturmangfoldet stort. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen.

Saksprotokoll - Formannskapet - 13.05.2014 - sak 28/14

Behandling:

Allan Johansen(FrP) fremmer forslaget fra Utvalg for Miljø, plan- og ressurs 30.04.14.

4. Rana kommune anbefaler på de forutsetninger som fremgår nedenfor, at det gis konsesjon for bygging og drift av Hjartås kraftverk etter søknadens utbyggingsalternativ B.

Konsesjonssøknaden for Hjartås kraftverk gjelder i Ranavassdraget. Det er tidligere åpnet revisjonssak for vassdragskonsesjonene i Ranavassdraget, og i Nasjonal gjennomgang av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 er Ranavassdraget gitt høyeste prioritet for miljøforbedringer. Sammenhengen mellom disse sakene burde vært omtalt i konsesjonssøknaden, og i den videre konsesjonsbehandlingen bør revisjonssaken og mulige miljøforbedringer bli tatt i betraktning. Rana kommune forutsetter at den økte kraftproduksjonen i vassdraget (53GWh) blir tatt i betraktning og medfører økt fleksibilitet i forbindelse med miljøkrav i revisjonssaken, jfr. retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsregulering.

5. Rana kommune anbefaler at det gis konsesjon til ny transformatorstasjon ved Heimåsen samt ny 132 kV kraftledning til Ørtfjell transformatorstasjon. Rana kommune opprettholder tidligere vedtak at linjetrase skal samlokaliseres med øvrige tekniske installasjoner i området.

Videre forutsetter Rana kommune at 22 kv ledninger i Hjartåsområdet kables og legges i bakken.

6. Rana kommune anbefaler på de forutsetninger som fremgår nedenfor at det gis konsesjon for Messingåga kraftverk.

Planendringssøknaden for Messingåga kraftverk gjelder i og ved Ranavassdraget. Det er tidligere åpnet revisjonssak for vassdragskonsesjonene i Ranavassdraget, og i Nasjonal gjennomgang av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 er Ranavassdraget gitt høyeste prioritet for miljøforbedringer. Sammenhengen mellom disse sakene burde ha vært omtalt i planendringssøknaden, og i den videre konsesjonsbehandlingen bør revisjonssaken og mulige miljøforbedringer bli tatt i betraktning. Rana kommune forutsetter at den økte kraftproduksjon i vassdraget (17 GWh) blir tatt i betraktning og medfører økt fleksibilitet i forbindelse med miljøkrav i revisjonssaken, jfr retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsregulering.

Votering:

Innstilling fra Utvalg for miljø, plan- og ressurs blir satt opp mot forslag fra Allan Johansen(FrP).
Innstilling fra Utvalg for miljø, plan- og ressurs blir vedtatt, 11 – 0

Vedtak:

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om tillatelse til bygging av Hjartås kraftverk.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at redusert vannføring, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Ranelva som følge av gjennomføring av Hjartås kraftverk vil redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn i for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjon av vannkraftkonsesjonen. Dette undergraver de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, som også innebærer å opprettholde verdien av Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Skulle en utbygging av Hjartås kraftverk bli en realitet signaliseres det fra Rana kommune sin side at det vil bli stillet krav om konsesjonsavgift og næringsfond som omtalt i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 17, jfr. § 11 nr. 2, 3 og 4.

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 29.06.1990 om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi mm. (energiloven) § 2-1, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om bygging av 132 kV kraftlinje mellom Ørtfjell og Hjartåsen etter omsøkte trase.

Det vises til formannskapsvedtak 195/00 av 07.11.2000 hvor Rana kommune vedtok å gå i mot å ta i bruk uberørte naturområder for linjebygging i stedet for å samle de tekniske installasjonene som vei, jernbane og eksisterende 22 kV linje mv. på østsiden av Ranelva.

Dersom det blir gitt konsesjon for 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommunes tidligere vedtak om at ledningstraseen skal legges på østsiden av Ranelva. Alt av 22kV ledninger i Hjartåsenområdet skal dessuten kables og legges i bakken.

Rana kommune anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Messingåga kraftverk. Dette begrunnes i at vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen bekkekløft/canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Vassdraget ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er naturmangfoldet stort. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen.

TILLEGGSDOKUMENT:

Høring av konsesjonssøknad for Hjartås kraftverk i Ranelva samt Messingåga kraftverk.

Formannskapet vedtok den 18.03.2014 i sak 19/14 følgende:

«Saken utsettes. Formannskapet ber om at man også gjør vurderinger på basis av detaljert konsekvensutredning.»

MPR-utvalget får derfor saken til ny innledende behandling der også dette tilleggsdokument følger med.

Administrasjonens vurdering og innstilling er i utgangspunktet gjort med bakgrunn i foreliggende søknader og konsekvensutredning. Vi sammenstiller her vår vurdering i saksfremstillingen (vist med *kursiv*) med kortfattede utdrag/sammendrag fra tiltakshavers til dels omfattende søknader med konsekvensutredninger utført av SWECO.

Forholdet til natur- og kulturlandskap

ADMINISTRASJONENS SAMLEDE VURDERING: **Stor/Middels verdi.**

Messingåga har et svært dramatisk nedløp mot Ranelva, og er blant annet gjenstand for biologisk oppmerksomhet. Visuelt oppstår stor dramatik, særlig i nedre deler. Dette avsnittet er imidlertid lite eksponert. Ovenfor innmarka er det liten kulturpåvirkning, og indre deler av delfeltet er blant annet karakterisert ved sitt fravær av tekniske inngrep. Delfeltets inngrepsstatus og Messingågas dramatiske løp mot Ranelva er vesentlig bidrag til landskapets mangfold, kontrastrikdom og inntryksstyrke.

*Det vil være vanskelig å unngå ødeleggelse av delfeltets største landskapskvaliteter (bekkekløft med stor inntryksstyrke) ved en utbygging av Messingåga. Dette tilsier at utbygging av småkraftprosjekter delområdet har et **høyt konfliktnivå**.*

TILTAKSHAVERS VURDERING – Messingåga kraftverk:

Det er registrert ei svært viktig bekkekløft i influensområdet. Bekkekløfta er gitt A-verdi under litt tvil, og vurderes å ha **middels stor verdi**. De to fossesprøytonene som er registrert i influensområdet er begge vurdert å være lokalt viktige, og får **liten til middels verdi**. Influensområdet til Messingåga kraftverk vurderes derfor å ha **middels til stor verdi** hva angår naturtyper.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Hjartås kraftverk:

I området rundt Hjartås som berøres av kraftverket finnes flere viktige naturtyper. Fossesprøytonen og bekkekløften ved Raudfjellfors (begge to har verdi B) vurderes å ha **middels verdi**. Området i Dunderlandsdalen som berøres av den planlagte 132 kV-ledningen har en blanding av fjellbjørkeskog og barblandingskog. Søndre del av ledningen vil passere flere

områder med viktige naturtyper og rødlistearter. Områdene Almlia og Ørtfjellmoen utpeker seg som spesielt verdifulle med naturtyper med verdi A og flere rødlistearter. Disse områdene vurderes å ha **stor verdi**. Kalkskogen Strandjorda nordvest vurderes å ha **middels verdi**. Andre deler i influensområdet, både ved kraftverket og langs nettlinjene er vurdert å ha **liten verdi**.

Forholdet til naturmiljø og verneinteresser

ADMINISTRASJONENS SAMLEDE VURDERING: **Stor verdi**.

Elva (Messingåga) renner nedover ei ganske jevn li uten større bergvegger i lisida, men selve elva skjærer seg ned i ei trang kløft og danner et par markerte fossefall på strekningen med tilhørende fosseenger. Rødlistarten orejammemose (NT) er funnet langs nedre deler av elva, en art som virker knyttet til fosseenger. I tillegg er enkelte rødlistede lav og plantearter funnet langs elva eller i nærområdet, og det er et klart potensiale for flere slike. Vintererle hekket sannsynligvis i 2008, - en meget sjelden art i Nord-Norge. Elvekløfta er registrert som verdifulle naturtyper både ovenfor og nedenfor jernbanelinja, i begge tilfeller lokaliteter av stor verdi. Det er potensial for verdifull beiteskog i nærområdet til gårdsbrukene, rike kildesamfunn i lisida samt rik fjellvegetasjon oppe på snauffjellet. Samlet gis området stor verdi. Verdierne er særlig knyttet til elva med tilhørende fossefall og kløftmiljø.

Hva Ranelva angår er dette et nasjonalt laksevassdrag. I perioden 1954-1957 ble det bygd en laksetrapp i Reinforsen. Det har ikke vandret fisk forbi trappa siden 1978 da trappa ble stengt på grunn av lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Parasitten ble oppdaget i 1975. Det er et ønske om å få åpnet laksetrappa på nytt etter at ble erklært fri for parasitten i 2009, men planer for dette er foreløpig ikke klare. Åpningen av laksetrappa vil igjen øke strekningen som kan utnyttes av laks, sjøørret og sjørøye helt opp til Raudfjellforsen. Å legge til rette for å åpne elva for vandring av fisk oppover og forbi Raudfjellforsen er et ambisiøst og stort prosjekt – men dette er ønskelig av mange. En utbygging av Hjartåsen kraftverk vil vanskeliggjøre dette.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Messingåga kraftstasjon:

Plan- og influensområdet har noe betydning for nær truede arter. I nærheten forekommer også sårbare sterkt truede arter, men plan- og influensområdet er ikke viktig for disse artene. Verdien for **rødlistearter** vurderes derfor i følge NVE sine retningslinjer (Korbøl mfl. 2009) som **middels verdi**.

Vegetasjonen i området er jevnt over fattig. Et par fosseenger med kalkarter og potensiale for rødlistearter hever verdien noe. **Karplante-, mose- og lavfloraen** i området vurderes å ha **liten til middels verdi**. Det er ikke registrert noen sjeldne planter, moser, lav eller sopp. På grunn av næringsfattig mark og lav kontinuitet i skogen vurderes også potensial for funn av sjeldne eller trua vekster som lavt.

I plan- og influensområdet ble ordinære arter registrert. De få nær truede artene er ikke spesielt knyttet til plan- og influensområdet. Området vurderes derfor å ha **liten verdi** for **fugl og pattedyr**.

Det finnes ingen viktige ferskvannskoloriteter innenfor influensområdet og mangfold av ferskvannsorganismer antas å være lavt. Influensområdet til Messingåga kraftverk vurderes derfor å ha **liten verdi** for **fisk og ferskvannsorganismer**.

TILTAKSHAVERS AVBØTENDE TILTAK – Messingåga kraftstasjon:

Det er lagt til grunn en minstevannføring tilsvarende 5-persentil sommer og vinter. Å opprettholde minstevannføring er viktig i forbindelse med de registrerte naturtypene fossesprøytzone og bekkekløft, og artene som fuktighetskrevede moser og fossekall. Flere studier viser at minstevannføring reduserer påvirkningen i stor grad (Frilund, 2010; Glover mfl. 2012). Gradene av hvor mye fuktighet/minstevannføring som kreves varierer likevel mye mellom artene. I tillegg er kunnskapen om dette begrenset (bl.a. Flatberg mfl. 2006; Gaarder & Melby 2008; Walseng & Jerstad, 2011)

Minstevannføring vil redusere negativ påvirkning på vintererle, fossekall og ferskvannsfauna. Og vil i tillegg bidra til å opprettholde en viss luftfuktighet langs vannstrengen, men antagelig vil artssammensetningen av kryptogamer og karplanter langs elva få en dreining mot mer tørketolerante arter. Det er svært usikkert hvor mye elva bidrar til luftfuktighet i bekkekløfta. Det er derfor vanskelig å si hvor stor minstevannføringen skulle vært for å sikre fuktighetskrevede arter funnet her.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Hjartås kraftstasjon:

Flora

Ved fossesprøytsonen i Raudfjellfors vil vannføringen bli redusert med 35 % av dagens vannføring. Slik redusert vannføring vil føre til mikromatiske endringer som lavere luftfuktighet, og vil dermed påvirke fuktighetskrevede flora langs elva og dermed naturtypen fossesprøytzone. Den reduserte vannføringen vurderes å ha middels til stor negativt omfang på fossesprøytsonen og til dels også på bekkekløften. Bekkekløft som naturtype bestemmes først og fremst ut fra topografi, men et tørrere lokalklima vil være negativt for fuktighetskrevede arter. Middels til stor negativt omfang i kombinasjon med middels verdi gir **middels negativ konsekvens**.

Pattedyr

I anleggsfasen vil det bli noe støy i området fra anleggsvirksomheten som kan medføre at viltet trekker vekk – men som vil finne tilbake igjen etter at arbeidet er avsluttet. Anleggsarbeidet vil foregå nært bebyggelse og større transportårer der viltet er vant til aktivitet. Vannvei og kraftstasjon vil ligge i fjell. Det er derfor lagt vekk på å vurdere nettilknytningen. Ingen pattedyr i områder et vurdert å bli negativt påvirket av ledningen. Planteetere i området vil få noe økt næringstilgang langs deler av ledningstraseen på grunn av ryddegaten. I sum vurderes utbyggingen å få **ingen påvirkning** på pattedyr. Områder et vurdert å ha liten verdi for fauna, og konsekvens for pattedyr blir derfor **ubetydelig**.

Fugl

Vannvei, kraftstasjon og endret vannføring er vurdert ikke å påvirke fuglefaunaen i vesentlig grad. Påvirkningen av tiltaket vil i hovedsak være nettilknytningen som trolig vil medføre noe mer kollisjonsdrept fugl i dalen enn i dag. Utover at ledningen vil passere en orrfugleik, er det heller ingen spesielt viktige områder for fugl som berøres. I sum vurderes ledningen å gi **middels negativ påvirkning** for fugl og derav blir konsekvensene **liten negativ**.

Fisk, ferskvannsbiologi og ferskvannslokaliteter

Det planlagte kraftverket i Hjartås i Ranelva har et inntak som ligger ca. 700 m oppstrøms anadrom strekning. Det foreligger 3 alternativer for utløpet, alle på anadrom strekning. Både oppstrøms og nedstrøms Raudfjellfors (som markerer øverste vandringshinder for anadrom fisk), finnes det i dag en «tynn» stasjonær og sent voksende ørretbestand. Det finnes også noe røye. Så

godt som hele tiltaksområdet er uegnet som gyteområde på grunn av svært grovt substrat. Det meste av området på den anadrome strekningen er et dårlig uegnet oppvekstområde på grunn av stri strøm, bratte elvekanter og svært grovt substrat. Bratte elvekanter gir små endringer i produktivt areal ved endring i vannføringen. Det ble ikke påvist rødlistearter av bunndyr og artsantallet og tettheten var lav. Det ble heller ikke påvist elvemusling. Vi vurderer derfor verdien for ferskvannslokaliteter, ferskvannsbiologi og fisk oppstrøms og nedstrøms anadrom strekning som liten.

Ranelva er imidlertid et nasjonalt laksevassdrag og verdien for ferskvannslokaliteter, ferskvannsbiologi og fisk på den anadrome strekningen blir derved automatisk likevel **stor**. Anadrom fisk forventes å komme tilbake til denne delen av elva når trappa i Reinforsen åpnes på nytt.

Søknadens 3 alternativer medfører samme omfang og konsekvens på strekningen oppstrøms tiltaket og fra inntaket og ned til Raudfjellfors. Mellom Raudfjellfors og ned til utløpet gir alternativ C minst omfang og konsekvens, mens omfanget og konsekvens av alternativ A og B er den samme uten tiltak. Gytesubstrat er imidlertid en absolutt minimumsfaktor i øvre del av vassdraget. Det er derfor foreslått å etablere et gyteområde nedstrøms utløpsalternativ B, noe som ikke er mulig å få til for alternativ A og C. Dette vil kunne øke det økologiske potensialet i øvre del av elva, som i dag er karakterisert som uegnet som gyte- og oppvekstområde. Sammen med en dynamisk minstevannføring som ivaretar laks som måtte vande opp til Raudfjellfors, tiltak mot utfall i kraftstasjonen og gassovermetning i utløpsvannet, - vurderes den samlede konsekvens for alternativ B som **liten positiv**. Alternativ B anbefales derfor.

TILTAKSHAVERS AVBØTENDE TILTAK – Hjartåsen kraftstasjon:

Å etablere gyteområder for laksefisk i den øvre delen av elva anses som et godt tiltak og som er mulig å skape rett nedstrøms utslippsalternativ B. Gyteområdet er lagt inn i planene. Alternativ B kan med sitt habitatforbedrende tiltak bidra til å utnytte produksjonspotensialet i Ranelvas øvre del. I tilknytning til alternativ A og C er det ikke mulig å få til en slik løsning på grunn av landskapet og elvas utforming der.

Forholdet til friluftsliv og reiseliv

*ADMINISTRASJONENS SAMLEDE VURDERING: **Liten verdi**.*

Den nordligste delen av delområdet er nærområde for korte dagsturer for lokalbefolkningen på Hjartåsen. Det er muligheter for stor- og småviltjakt i området.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Hjartås kraftstasjon:

Influensområdet ved Hjartås og Raudfjellfors ligger utenfor de populære friluftslivsområdene i regionen og er lite brukt. Brukes sporadisk av fiskere, jegere og av turister sommerstid. Det finnes en gangbro 500 meter oppstrøms inntaksterskelen som kan brukes som adkomst til områdene nord for elva. Muligens øker laksefisket ved rehabilitering av laksetrappa ved Reinfossen, men det er usikkert når og om det vil skje. Ingen store attraksjoner i området. Nærmeste knutepunkt for turister er innfallsporten til turområdene ved Storvollen ca. 1,5 km nedstrøms planlagte utløp. Oppe ved eksisterende terskel er det tilrettelagt rasteplass for de som ferdes langs E6. Det finnes både europavei, kraftlinjer, steinbrudd og jernbane i nærområdet til

elva. Området er derfor ikke inngrepsfritt. Tilgjengeligheten til området generelt er god, men tilgjengeligheten til elva på berørt strekning er svært begrenset. Store deler av denne strekningen er omgitt av bratte fjellskrenter. Områdets vurderes å ha **liten verdi** for friluftsliv.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Messingåga kraftstasjon:

Det finnes ingen viktige områder eller store muligheter for friluftsliv, jakt, fiske samt reiseliv. Influensområdet til Messingåga kraftverk vurderes derfor å ha **liten verdi** for brukerinteresser.

Forholdet til reindrift

ADMINISTRASJONENS SAMLEDE VURDERING: **Liten verdi.**

Store deler av delområdene rundt Messingåga benyttes av Ildgruben reinbeitedistrikt som høstbeiteområde. Området langs omsøkte 132 kV ledning anses imidlertid å ha stor/middels verdi. Her er også høstbeite samt vårbeiteområde og kalvingsland. Sårbart i forbindelse med forstyrrelse i kalvingstiden.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Hjartås kraftstasjon:

Tiltakene vil ligge i grenseområdet mellom reinbeitedistriktene Ildgruben og Saltfjellet, i områder som er lite brukt som beiteområde for rein. Området er vurdert å ha **liten verdi** for reindrift.

TILTAKSHAVERS VURDERING – Messingåga kraftstasjon:

Messingåga inngår i Ildgruben reinbeitedistrikt. Den berørte delen av Messingåga benyttes ikke som beiteområde for rein. Nærmeste reinbeite finnes opp på fjellet omkring en kilometer: Austerskardet som blir brukt som høstbeite. Området har derfor **liten verdi** for reindrift.

Tilleggsinformasjon:

Landbruksmessige forhold

Landbrukskontoret har vurdert omsøkte kraftlinjetrase sett opp i mot tap av skogbruksarealer og mulig økning i elgpåkjørsler. Her uttales følgende:

Linjen går gjennom skogarealer i hele sin lengde. I Hjartåsgrenda (fra A1 til A5 på kartet) er det planlagt en 22kV linje. Dette krever en snauhogd gate med 16 meters bredde. Fra Hjartåsen til Ørtfjell er det planlagt en 132 kV linje. Dette betyr en gate på 30 meters bredde.

Skogen langs linjen kan deles inn i 5 områder, alt etter skogtype og produksjonsevne. Se vedlagte kart under.

1

Linjen (22kV), veger, kraftstasjon og trafo er planlagt plassert i og gjennom skog av middels og høy bonitet. I dette området er det plantet gran på 50 og 60 tallet. Denne skogen er nesten hogstmoden (hogstklasse 4) og har god kvalitet. Tre av grunneierene i Hjartåsen mister mye av

den beste skogen de har. Linjearealet har et areal på ca. 40 dekar. På den gode boniteten kan dette arealet produsere minst 1000 m³ tømmer ved hogstmoden alder.

2

I dette området er også boniteten god. Det er for det meste bjørkeskog. Linjetraseen vil her bli 30 meter bred. Den vil bli lagt nært jernbanelinja. Problematikken med elgpåkjørsler i dette området er stor. Det er en av de mest utsatte strekningene i Dunderlandsdalen. Kraftlinjetraseen og jernbanetraseen utgjør til sammen et stort areal, som vil produsere mye ung lauvskog og trekke til seg elg på næringssøk med påfølgende påkjørsler. Linjetraseens areal ca 75 dekar. Potensielt uttak ved hogstmoden alder - 1500 m³.

3

Område 3 er svært utsatt for snøskred og har skogen har liten verdi som skogbuksareal. Areal ca 75 dekar

4

Område 4 består av blandingskog av bjørk og gammel gran. Boniteten eller produksjonspotensialet er også her god. Bredden på linjetraseen blir nok noe større pga. hellende terreng. Arealet som går tapt er ca. 230 dekar. Potensielt uttak ved hogstmoden alder – 4500 m³.

5

Område 5 består av gruvetipper og skog uten verdi.

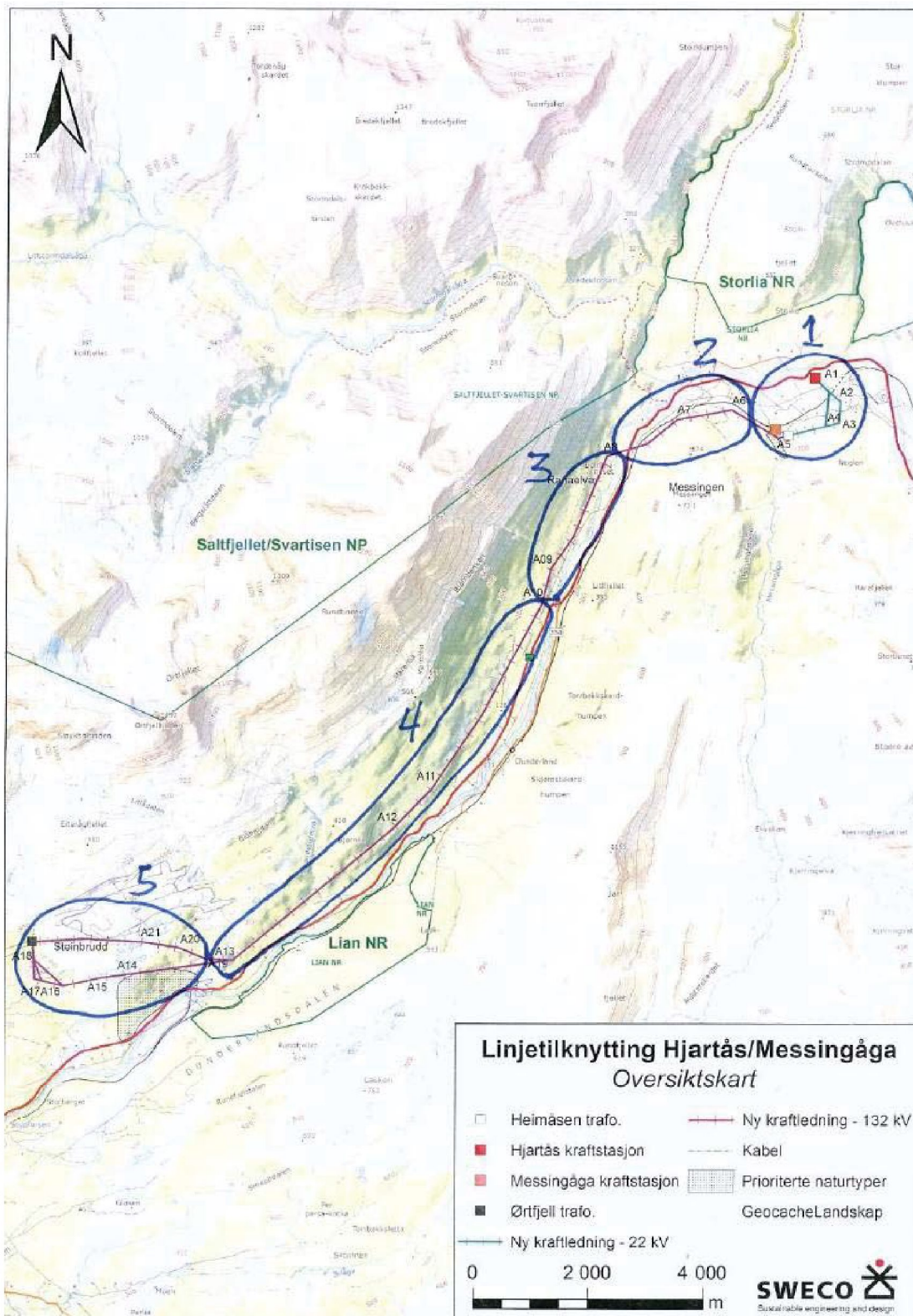

FIG: Skogtype og produksjonsevne

Behandling i fylkesråd/fylkesting:

Fylkesrådet:

Fylkesrådet behandlet søknaden om **Messingåga kraftverk** i sitt møte den 25.03.2014. Her ble vedtaket som følger:

1. Med bakgrunn i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, fraråder fylkesrådet at det blir gitt konsesjon for bygging av Messingåga kraftverk.
2. Fylkesrådet ber NVE gjøre en samlet vurdering av effektene de omsøkte kraftverkene, Messingåga og Hjartås, har på vannmiljøet. Det er viktig at de foreslåtte utbyggingene ses opp mot eksisterende påvirkninger i området, og i forhold til den pågående prosessen med revisjon av eksisterende kraftkonsesjoner i Ranavassdraget.
3. Dersom det blir gitt tillatelse til de omsøkte tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
  - a. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.
  - b. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter og regionalt viktig naturtype ikke blir skadelidende av tiltaket.
  - c. Det dokumenteres at gyte og oppvekstforhold for anadrom fisk ikke påvirkes i vesentlig grad.
  - d. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.
  - e. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.

Fylkestinget:

Fylkestinget behandlet saken om **Hjartås kraftverk med tilhørende kraftlinje** i sitt møte den 07.04.2014. Her ble vedtaket som følger:

1. Fylkestinget i Nordland anbefaler NVE å gi konsesjon til bygging av Hjartås kraftverk etter utbyggingsalternativ B, forutsatt at tiltaket ikke
  - a. får negative konsekvenser for anadrom laksefisk
  - b. reduserer muligheten til å nå vedtatte hovedmål for vannområde Ranfjorden
  - c. reduserer muligheten til å oppnå de positive effektene man ønsker med pågående revisjoner av konsesjoner for eksisterende kraftutbygging i Ranavassdraget
  - d. får vesentlig påvirkning på naturtypene fossesprøytsone og bekkekløft av middels verdi.
2. Fylkestinget i Nordland anbefaler NVE å gi konsesjon til ny 132 kV kraftledning til Ørtfjell og ny transformatorstasjon ved Heimåsen dersom det også gis konsesjon til Hjartåsen kraftverk. Fylkestinget ber NVE vurdere muligheten for å samlokalisere ny kraftledning med eksisterende inngrep.

3. Dersom det blir gitt tillatelse til de omsøkte tiltak, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
  - a. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.
  - b. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter og regionalt viktig naturtyper ikke blir skadelidende av tiltaket.
  - c. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges.
  - d. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.

Forholdet til pågående vilkårsrevisjon av Statsreguleringene.

Hovedformålet med revisjonsarbeidet er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen som ble foretatt for 50 år siden. NVE og Miljødirektoratet foreslår i en felles rapport en prioritering av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Det er 430 kraftkonsesjoner i 187 vassdrag i Norge som kan revideres i de kommende årene. De to direktoratene rangerer 103 vassdrag i prioritet. 50 av dem er høyt prioritert – herav Ranavassdraget. Høyt prioritert vil si; *vassdrag med stort potensial for forbedring av viktige miljøverdier, og med antatt lite eller moderat krafttap i forhold til forventet miljøgevinst.*

Hjartås kraftverk søknadsalternativ B vil berøre en elvestrekning i Ranelva på 2,5 km som vil få ytterligere redusert vannføring. Uansett utbyggingsalternativ vil imidlertid en utbygging av Hjartås kraftverk ikke påvirke verdien av elvestrekningen nedstrøms kraftverket mht. temaene ferskvannslokaliteter, ferskvannsbiologi og fisk.

Administrasjonen oppfatning er imidlertid at ved ytterligere å redusere vannføringen i 2,5 km av Ranelva vil kunne bidra til å undergrave de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, og redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjonssaken

Mo i Rana, teknisk avdeling den 11. april 2014

Sverre Å. Selfors
Teknisk sjef

Dag-Arnfinn Nilsen
saksbehandler

Hilde Sofie Hansen
Miljøvernssjef

Saksopplysninger

BAKGRUNN

Fra NVE har Rana kommune mottatt til uttalelse 2 søknader om konsesjon for bygging av kraftverk. Dette er:

- **Hjartås kraftverk** beliggende ved Ranelva ved Hjartåsen 56 km nord for Mo i Rana langs E6. Søknaden omhandler også ny 132 kV kraftledning til Ørtfjell og en ny transformatorstasjon ved Heimåsen. Søker er Miljøkraft Nordland som søker konsesjon i medhold av vassdragsreguleringsloven og energiloven. Søknaden inneholder konsekvensutredninger (KU) og fagrapporter.

- **Ny 132 kV kraftlinje Ørtfjell – Hjartåsen** planlegges fra Mo industripark sin transformatorstasjon i Ørtfjell og nordover gjennom Dunderlandsdalen til Hjartåsen. Dette for å knytte de omsøkte kraftstasjonene til regionalnettet. Linjelengden vil bli ca. 19 km fra en 22/132 kV transformatorstasjon bygget ved Heimåsen like ved planlagte Messingåga kraftstasjon. Linjetraseen er foreslått lagt i lia på vestsiden av Ranelva og E6.

- **Messingåga kraftverk** som berører en sideelv med utløp i Ranelva i samme område ved Hjartåsen. Søknaden omhandler også tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer. Søker er også her Miljøkraft Nordland som søker konsesjon i medhold av vannressursloven og energiloven. Det har vært søkt om konsesjon for utbygging av Messingåga tidligere (2006). Det viste seg etter hvert at det ikke var mulig å oppnå enighet med grunneier for plassering av kraftstasjon og nedre deler av rørgata. Foreliggende søknad er derfor en endringssøknad der prosjektet er delvis flyttet oppover i elva. Søker opplyser om at en utbygging av Messingåga kraftverk vil bare bli gjennomført hvis det gis konsesjon for at også Hjartås kraftverk blir bygget.

SAKSBEHANDLING

Hjartås kraftverk + 132 kV kraftlinje

Større vannkraftanlegg behandles både etter energiloven, vannressursloven og vassdragsreguleringsloven. Saksgangen følger samme struktur som etter vannressursloven, bortsett fra at vedtaksmyndigheten ligger hos Kongen i statsråd. Det vil si at etter at søknad og konsekvensutredning har vært på høring, lager NVE en innstilling. Basert på denne, samt berørte fagdepartementers og lokale myndigheters syn, tilrettelegger departementet saken for behandling i Regjeringen og legger fram en tilråding. Regjeringen fatter vedtak i form av en kongelig resolusjon. Store eller kontroversielle utbyggingssaker blir først forelagt Stortinget i form av en stortingsproposisjon før konsesjonen formelt gis av Kongen i statsråd. Eventuell konsesjon for elektriske installasjoner og kraftledninger i medhold av energiloven blir deretter gitt av NVE.

Messingåga kraftverk

Vannkraftverk uten reguleringsevne og med installert effekt under 10 MW behandles altså etter vannressursloven og er underlagt enklere saksbehandlingsregler. Her starter saken hos NVE med konsesjonssøknad, og i tillegg har NVE fått delegert konsesjonsmyndighet til å gi konsesjon for slike kraftverk. Olje- og energidepartementet (OED) behandler eventuelle klager.

Lokal politisk behandling

Rana kommune som vertskommune er høringsinstans. Kommunen har også klage- og innsigelsesrett. Utbyggingssakenes karakter og utbyggingsstørrelse, og kommunens delegasjonsreglement, innebærer at formannskapet og kommunestyret i Rana må få behandlet

sakene. Dette gjelder spesielt i forhold til Hjartås kraftverk som skal behandle etter vassdragsreguleringsloven.

Den kommunale del av forvaltningen etter vannressursloven er delegert til MPR-utvalget. Uttalelser etter vassdragsreguleringsloven er også delegert til MPR – men i større saker skal kommunestyret selv uttale seg. Vi oppfatter Hjartås kraftverk å være definert som et slikt «større anlegg».

Rana kommune har fått utsatt høringsfrist til 2. april 2014 for å få tilpasset fristen til kommunens på forhånd fastsatte møteplan for de politiske utvalg.

Klage/innsigelse

I ny plan- og bygningslov er forholdet mellom konsesjonsbehandling og planbehandling av energianlegg endret. Det er ikke lenger reguleringsplankrav for konsesjonspliktige kraftproduksjonsanlegg (kraftverk), mens kraftledninger i regional- og sentralnettet er unntatt fra loven. For å ivareta den innsigelsesadgangen som kommuner og statlige fagetater har hatt til reguleringsplaner er det innført bestemmelser i energi- og vassdragslovgivningen om innsigelsesrett og klagerett.

Forskjellen på klage og innsigelse vil være at en **klage** som fremmes fra organ med rettslig klageadgang ikke nødvendigvis blir tatt til følge av det organ som har endelig beslutningsmyndighet. En **innsigelse** som fremmes fra organ med rettslig adgang til dette fører imidlertid til beslutningsmyndigheten blir flyttet videre opp.

En innsigelse fremmet fra en kommune i saker hvor NVE har opprinnelig beslutningsmyndighet må behandles av Olje- og energidepartementet (OED). OED behandler innsigelser og klager fram til et endelig konsesjonsvedtak. Ved innsigelser til forslag der NVE gir innstilling til OED inngår disse tilsvarende i departementets merknader og forarbeider til regjeringens eller Stortingets vedtak.

Forut endelig konsesjonsvedtak som i dette tilfelle berører vassdragslovgivningen skal det i henhold til fastsatte behandlingsrutiner være innsigelsesmøter (mekling) mellom NVE og instansen for å avklare hvorvidt det finnes muligheter for at innsigelsen kan trekkes. Opprettholdes innsigelsen oversender NVE innsigelse og eventuelle klager til OED for videre behandling.

HJARTÅS KRAFTVERK

Hoveddata

	Enhet	Alt. A	Alt. B	Alt.C
Tilløpsdata				
Nedbørsfelt	km ²		306	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²		38,0	
Midlere avrenning	m ³ /s		11,6	
Årsavløp	mill.m ³ /år		365	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s		0,190	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s		205	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s		0,17	

Inntaksbasseng				
Magasinvolum	mill.m3	0		
HRV	m.o.h	244,5		
LRV	m.o.h	244,5		
Stasjonsdata				
Inntak	m.o.h	244,5	244,5	244,5
Utløp	m.o.h	161	160	195
Midl. brutto fallhøyde	m	84	85	50
Lengde på berørt elvestrekning	km	2,3	2,5	0,7
Maks. effekt v. midlere fallhøyde	MW	20,8	21,3	10,7
Maks slukeevne v. midl. fallhøyde	m3/s	28,5	28,5	25,1
Minste slukeevne	m3/s	1,0	1,0	0,9
Brukstid	timer	2500	2500	2800
Turbintype		Francis	Francis	Francis
Antall aggregater		3	3	3
Produksjon, midlere *)				
Vinter	GWh/år	8,4	8,5	4,8
Sommer	GWh/år	43,8	44,3	24,0
Årlig	GWh/år	52,2	52,7	28,8
Nettilknytning				
Lengde	km	2	2	2
Nominell spenning	kV	22	22	22
Lengde	km	19	19	19
Nominell spenning	kV	132	132	132
Type		Hovedsakelig luftspenning		
Utbyggingskostnad/økonomi				
Byggetid	år	2	2	2
Utbyggingskostnad 2010	mill.kr	260	271	198
Utbyggingspris	kr/kWh	4,9	5,1	6,4

*) Netto produksjon 1981-2010, inkludert slipp minstevannføring.

MiljøkraftNordland søker om utbygging av én av 3 alternativer i prioritert rekkefølge: B, A og C.

Alternative utløp	Moh. (kote)	Kommentar
B	160	Alternativ som muliggjør etablering av gyteområde i utløpsområdet.
A	161	Alternativet med størst lønnsomhet.
C	195	Ligger ovenfor anadrom strekning i Ranelva

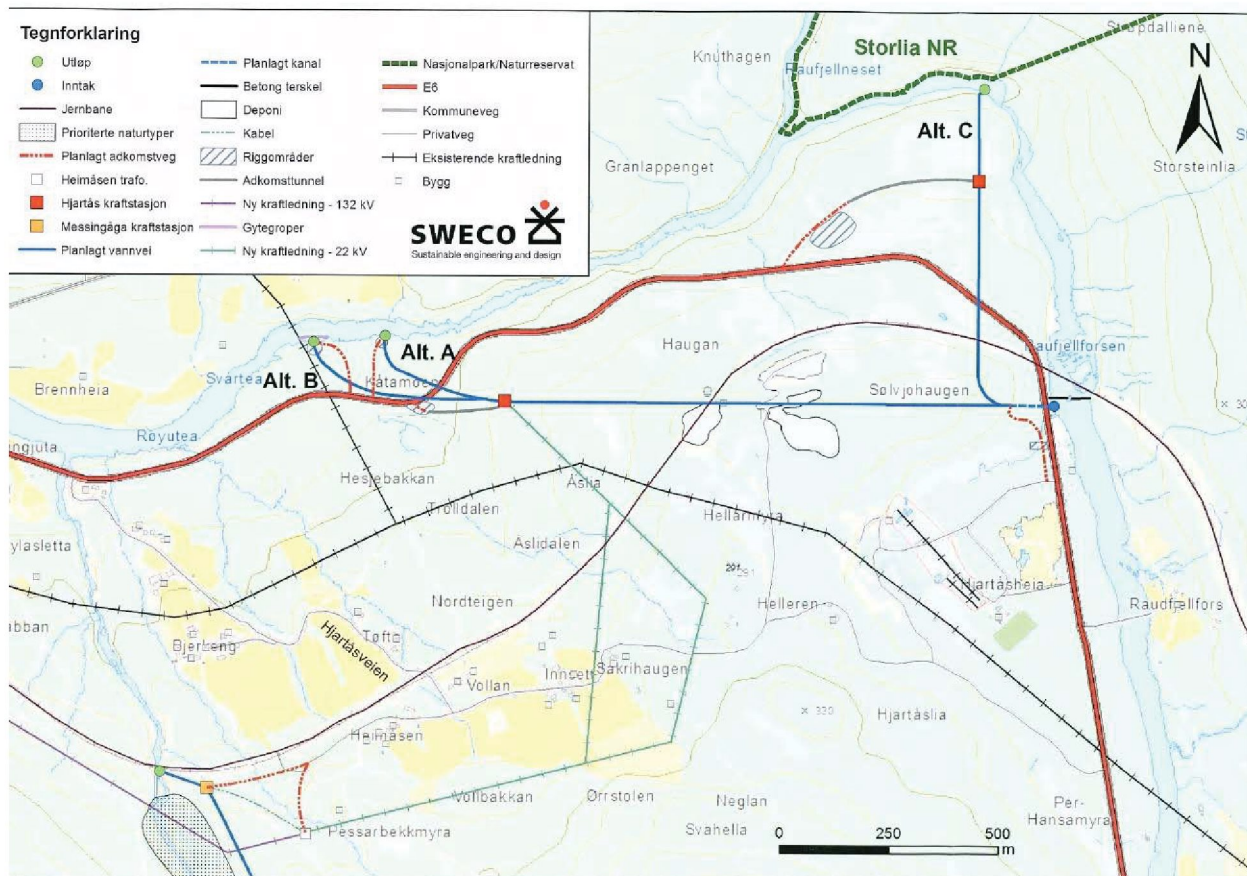

FIG. 1: Utbyggingskart for Hjartås kraftverk alt A, B og C med foreslått trasé for linjetilknytning Heimåsen.

Inntak

Inntaksløsningen vil være like for de 3 planlagte alternativene. Fra inntaksbassenget på oversiden av dagens terskel i området vil det etablert en ca. 80 m lang kanal fra Ranelva – under E6 – og frem til selve inntaket. Kanalen graves ut og ned til ca. kote 242. I utgangspunktet var det foreslått å heve vannstanden ved å bygge på dagens terskel på kote 245. Etter nærmere vurderinger er det konkludert med at dagens terskel beholdes uendret og at nivået på vannspeilet overfor terskelen ikke endres. Det blir derfor ingen endring av flomvannstandene overfor terskel.

Vannvei

Vannveiene til samtlige 3 alternativer, både tilløp og utløp, - vil være tunnel med teoretisk tverrsnitt 22 m².

Kraftstasjon

Kraftstasjonsløsningene i alternativ A og B vil bli like med den forskjell alt. B oppnår 1 m større fallhøyde, noe som vil påvirke ytelsen marginalt. For prioritert løsning B legges kraftstasjonen i fjell inder Hjartåsen med tilstrekkelig fjelloverdekning. Bygges i betong i en utsprengt fjellhall.

Berørt elvestrekning

Lengden på strekningen fra inntaket til nedstrøms Raudfjellfors er ca. 720 m og bredden varierer fra 20m til ca. 100m. Kraftverkets planlagte største og minste slukeevne er 28,5 m³/s og 1,0 m³/s. Minstevannføringen er foreslått til 2,0 m³/s i perioden 1.5 – 30.9 og 0,2 m³/s resten av

året. I snitt vil vannføringen bli redusert fra 12,31 m³/s til 4,38 m³/s – eller omregnet til 35 % av dagens vannføring. Størst volummessige reduksjon vil oppstå i perioder på vår/sommer og sen

høst. Ved store flommer vil en reduksjon på 28,5 m³/s i følge søker bety lite, men ved vannføringer lavere enn maksimal slukeevne i kraftverket vil det produktive areal bli vesentlig redusert særlig i perioden august – januar.

Veibygging

Adkomster beskrives som korte og lette til de nødvendige prosjektområdene fra E6, Hjartåsveien og andre eksisterende interne veier i området.

132 kV LINJETRASE ØRTFJELL - HJARTÅSEN

Alle tiltakene omkring kraftlinja er del av foreliggende konsesjonssøknad. Hjartås kraftstasjon skal tilknyttes regionalnettet søm følger:

- 2 km lang 22 kV ledning fra Hjartås til ny Heimåsen transformatorstasjon.
- Ny 22/132 transformatorstasjon i Heimåsen.
- Ny 19 km lang 132 kV ledning til Ørtfjell transformatorstasjon.
- Nødvendige endringer i Ørtfjell transformatorstasjon.

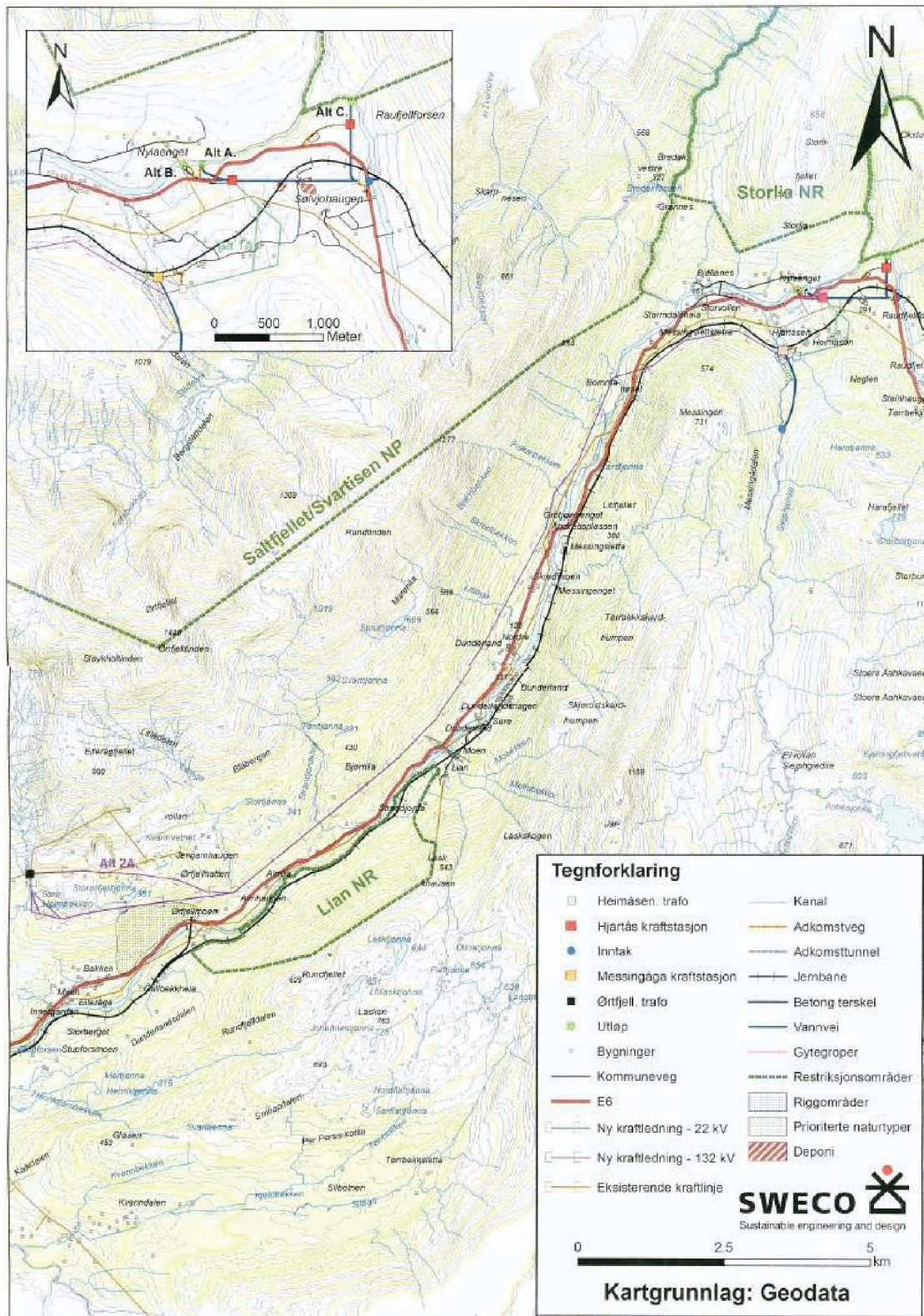
Ved evt. bygging av Messingåga kraftstasjon vil også denne kobles mot Heimåsen transformatorstasjon med 22 kV ledning.

Eierskap

Den nye 22/132 kV ledningen fra Hjartåsen og til Ørtfjellet og transformatorstasjonen planlegges bygd som en egen produksjonsradial. Miljøkraft Nordland har til hensikt å eie og drifte omsøkte ledning ved hjelp av innleid driftsleder. Det vil bli tatt kontakt med Mo Industripark med målsetning om å få til en avtale.

Forsyningssikkerhet

Kraftledningen har som formål å lede strømmen ut av området via den 19 km lange 132 kV-linja ned til Ørtfjell og ut på det regionale nettet. De omsøkte ledningene som skal eies av Miljøkraft Nordland er ikke tiltenkt som forsyning til eksisterende nett (som eies av Helgelandskraft), og forbrukerne i området vil ikke kunne dra nytte av linjebyggingen som omsøkt. Da måtte i så fall ny transformering mot eksisterende 22 kV distribusjonsnett etableres. Dette er ikke en del av konsesjonssøknaden fra Miljøkraft Nordland.

MESSINGÅGA KRAFTVERK

Hoveddata

Tiltaket innebærer en utbygging til 5 MW

Tilløpsdata	Enhet	
Nedbørsfelt	km ²	45,8
Isohydratverdi	l/s/km ²	51,4
Middelvannføring	m ³ /s	2,354
Midlere avløp	mill.m ³ /år	74,2
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,047
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,476
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,029
Restvannføring like oppstrøms krv.utløpet		1,17
Kraftverk		
Inntak på kote	m.o.h	408
Utløp på kote	m.o.h	230
Brutto fallhøyde	m	178
Berørt elvestrekning	m	1969
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,381
Slukeevne, maks	m ³ /s	3,4
Slukeevne, min	m ³ /s	0,08
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	476
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	29
Tilløpsrør, diameter	mm	1200-1300
Tilløpsrør, lengde	m	1950
Installert effekt, maks	MW	5,0
Bruktid	t	3329
Inntaksbasseng (ikke magasin)		
Inntaksvolum (totalt bak dam)	m ³	6000
HRV	m.o.h	408
LRV (nyttbart, ca. 1700 m ³)	m.o.h	407
Produksjon		
Produksjon, vinter (1/10-30/04)	GWh	4,1
Produksjon, sommer (1/5-30/9)	GWh	12,7
Produksjon, årlig middel	GWh	16,8
Utbyggingskostnad/økonomi		
Utbyggingskostnad (2013)	mill.kr	72,5
Utbyggingspris (2013)	kr/kWh	4,35

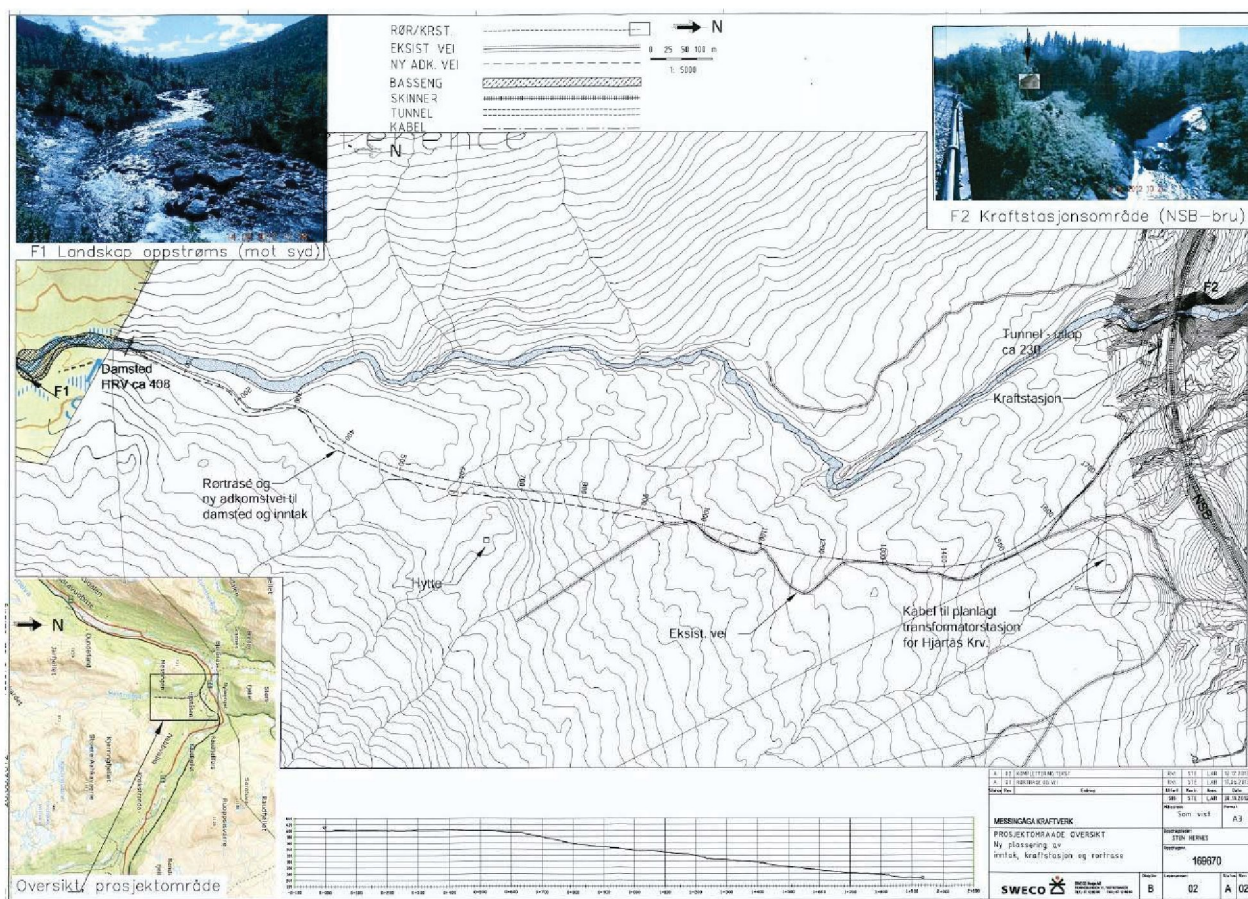

FIG. 3: Messingåga - oversikt prosjektområde.

Inntaksdam og inntak

Damstedet foreslås plassert på ca. kote 403 i Messingåga. Her danner elva et trangt løp ovenfor en liten foss på 3 - 4 m. Her planlegges etablert en platedam med overløp på ca. kote 408. Damhøyde altså 5 m. Oppdemmet elvelengde ca. 125 m, neddemmet elveareal ca. 2,5 daa og ny vannoverflate ca. 4,0 daa.

Vannvei

Trykkør i en lengde av 1959 m og diameter ca. 1,3 m. Legges i overdekket rørgroft helt ned til kraftstasjonen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen blir liggende like oppstrøms Nordlandsbanen på østsiden av Messingåga. Stasjonen får et overbygg over bakkenivå for adkomst og transport med utvendig tak og kledning i ubehandlet tre. Kraftstasjonens øvrige rom blir liggende i fjell under bakkenivå.

Veibyggning

Eksisterende veinettet i området opplyses å være godt utbygget, - det går skogsbilveier oppover langs elva på begge sider.

Nettilknytning

Messingåga kraftverk er planlagt, sammen med Hjartås kraftverk, - tilknyttet den før omtalte nye 132 kV kraftlinje mot Ørtfjell. Linjens endepunkt og transformatorstasjon (132/22 kV) vil plasseres i umiddelbar nærhet av kraftstasjonen.

GJELDENE KOMMUNEPLAN / MILJØFAGLIG VURDERING

Forholdet til arealdelen i gjeldende kommuneplan

De berørte områder ligger i gjeldende kommuneplan innenfor arealkategorien LNF-1. I kommuneplanen er inntatt i bestemmelsene at kommunen er innstilt på å tillate bygging av mindre kraftverk i vassdraget som er spesifisert som «*Ranelva ved Rauffjellfossen i Dunderlandsdalen*». Dette skal behandles politisk på grunnlag av nærmere kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold. Blir konsesjon gitt må tiltakshaver, før utbygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anleggene i LNF-1 område.

Miljøfaglig vurdering

Som trykt vedlegg til denne saken ligger utdrag fra rapporten ”Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune” utarbeidet av Multiconsult AS på oppdrag fra Rana kommune i 2009. Områdene som berøres av utbygging i Hjartåsen og Messingåga i skjæringspunktet mellom **delfelt 30** (Messingåga) og **delfelt 32** (Ranelva Bjøllåga-Gubbeltåga). Omsøkte kraftledning berører **delfelt 27** (Dunderlandsdalen). Under viser vi til en kort oppsummering av rapporten og det som vi mener er det viktigste som kommenteres for feltene samlet sett:

Natur- og kulturlandskap – verdivurdering

Stor/Middels verdi (***/**)

Messingåga har et svært dramatisk nedløp mot Ranelva, og er blant annet gjenstand for biologisk oppmerksomhet. Visuelt oppstår stor dramatik, særlig i nedre deler. Dette avsnittet er imidlertid lite eksponert. Ovenfor innmarka er det liten kulturpåvirkning, og indre deler av delfeltet er blant annet karakterisert ved sitt fravær av tekniske inngrep. Delfeltets inngrepsstatus og Messingågas dramatiske løp mot Ranelva er vesentlig bidrag til landskapets mangfold, kontrastrikdom og inntryksstyrke.

Naturmiljø og verneinteresser – verdivurdering

Stor verdi (***)

Elva renner nedover ei ganske jevn li uten større bergvegger i lisida, men selve elva skjærer seg ned i ei trang kløft og danner et par markerte fossefall på strekningen med tilhørende fosseenger. Rødlistarten orejammemose (NT) er funnet langs nedre deler av elva, en art som virker knyttet til fosseenger. I tillegg er enkelte rødlistede lav og plantearter funnet langs elva eller i nærområdet, og det er et klart potensiale for flere slike. Vintererle hekket sannsynligvis i 2008, - en meget sjelden art i Nord-Norge. Elvekløfta er registrert som verdifulle naturtyper både ovenfor og nedenfor jernbanelinja, i begge tilfeller lokaliteter av stor verdi. Det er potensial for verdifull beiteskog i nærområdet til gårdsbrukene, rike kildesamfunn i lisida samt rik fjellvegetasjon oppe på snauffjellet.

Samlet gis området stor verdi. Verdiene er særlig knyttet til elva med tilhørende fossefall og kløftmiljø.

Hva Ranelva angår er dette et nasjonalt laksevassdrag. I perioden 1954-1957 ble det bygd en laksetrapp i Reinforsen. Det har ikke vandret fisk forbi trappa siden 1978 da trappa ble stengt på grunn av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. Parasitten ble oppdaget i 1975. Det er et ønske om å få åpnet laksetrappa på nytt etter at ble erklært fri for parasitten i 2009, men planer for dette er foreløpig ikke klare. Åpningen av laksetrappa vil igjen øke strekningen som kan utnyttes av laks, sjørret og sjørøye helt opp til Raudfjellforsen. Å legge til rette for å åpne elva for vandring av

fisk oppover og forbi Raudfjellfossen er et ambisiøst og stort prosjekt – men dette er ønskelig av mange. En utbygging av Hjartåsen kraftverk vil vanskeliggjøre dette.

Friluftsliv og reiseliv - verdivurdering

Liten verdi (*)

Den nordligste delen av delområdet er nærområde for korte dagsturer for lokalbefolkningen på Hjartåsen. Det er muligheter for stor- og småviltjakt i området.

Reindrift – verdivurdering

Liten verdi (*)

Store deler av delområdene rundt Messingåga benyttes av Ildgruben reinbeitedistrikt som høstbeiteområde. Området langs omsøkte 132 kV ledning anses imidlertid å ha stor/middels verdi (‘’/’). Her er også høstbeite samt vårbeiteområde og kalvingsland. Sårbart i forbindelse med forstyrrelse i kalvingstiden.

Natur og kulturlandskap – konfliktpotensial

Høyt konfliktnivå (---)

Det vil være vanskelig å unngå ødeleggelse av delfeltets største landskapskvaliteter (bekkekløft med stor inntryksstyrke) ved en utbygging av Messingåga. Dette tilsier at utbygging av småkraftprosjekter delområdet har et høyt konfliktnivå.

Naturmiljø og værneinteresser - konfliktpotensial

Høyt konfliktnivå (---)

Siden naturverdiene i vesentlig grad er knyttet til selve elva og nærområdet til denne så vil vassdragsutbygging kunne påvirke og forringe disse sterkt. Konflikten vurderes derfor som stor. Utbygging vil særlig føre til tap av kvaliteter knyttet til fosseenger, men også øvrig arts mangfold i kløftemiljøene vil trolig kunne påvirkes negativt.

Friluftsliv og reiseliv - konfliktpotensial

Lavt konfliktnivå (-)

Det er få tekniske inngrep i delområdet (bebyggelse og landbruk i nord). Begrensede tekniske inngrep i delområdet vurderes å ha få negative virkninger.

Reindrift - konfliktpotensial

Lavt konfliktnivå (-)

Under forutsetning av eventuelt anleggsarbeid legges til perioder på året da reindriften ikke benytter det aktuelle området til beiting, samling eller flytting vil de negative virkningene av anleggsarbeid bli ubetydelige.

Området langs omsøkte 132 kV ledning (liene opp mot Ørtfjellet) anses imidlertid å ha høyt/middels konfliktnivå (---/--). Her kan tekniske inngrep føre til barrierevirkning og kan skremme simlene slik at de ikke bruker området som har høy kvalitet som kalvingsland.

VÅR VURDERING

Hjartåsen kraftverk

Gjennomføring av Hjartåsen kraftverk medfører enda et teknisk inngrep i området. I forhold til Ranelva, vil inngrepet ha betydning for utnytting av denne delen til lakseproduksjon.

I søknaden er det skissert tiltak for å forbedre forholdene nedenfor utløp etter alt. B. Dette er positivt. Det er imidlertid negativt og lite framtidsrettet at elvestrekningen ovenfor Raudfjellforsen ikke lenger kan utnyttes til lakseproduksjon om kraftverket blir bygd. I et laksevassdrag er de øverste delene viktig, da spredning av smolt og yngel skjer ovenfra og nedover. Ranelva har potensiale som storlaksvassdrag, som er hovedårsaken til at Ranelva ble nasjonalt laksevassdrag i 2006. Før vassdraget ble infisert av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* lå fangstene på om lag 2,5 tonn i året. Ranelva er et av fire vassdrag i Nordland som er vurdert å ha en potensiell årlig avkastning på mellom fem og ti tonn laks.

Ranelva har nasjonal 1.prioritet

Dagens situasjon er redusert vannføring i Ranelva ovenfor samløp Bjellåga på grunn av kraftutbygging. Vannføringen er imidlertid et viktig tema i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkårene. I NVE's og Miljødirektoratets forslag til prioritering av vannkraftrevisjoner, har Ranelva høyeste prioritet.

Som et av 50 vassdrag i Norge er Ranelva valgt ut som et « 1.prioritets» vassdrag hvor man ser at man vil få størst miljøgevinst ved å redusere vannkraftproduksjonen. Miljøeffektene er fisk og fiske, øvrig naturmangfold, landskap og friluftsliv. Ranelva er vurdert å ha stort potensiale for miljøgevinst i forhold til krafttap. Nasjonale føringer er gitt fra KMD og OED til vannregionene i januar 2014 om å prioritere vannslipp og magasinrestriksjoner i disse vassdragene, og dette er førende for det videre arbeidet med Ranelva. Her er samfunnsnyttene størst ifølge departementene, vurdert opp mot kostnadene i form av redusert kraftproduksjon og regulerbarhet.

Dette arbeidet er ikke kommet så langt at man har detaljerte tall for vannslipp i Ranelva, men det virker lite fremtidsrettet å tillate inngrep i Ranelva på størrelse med Hjartåsen kraftstasjon. Et slikt inngrep vil være med å undergrave de mulighetene som ligger i å oppnå maksimal miljøgevinst i Ranelva etter konsesjonsrevisjonene, gjennom f.eks å åpne for vandring av fisk opp i de øverste delene. Ranelva står gjennom restaurering og nye tiltak ovenfor mange muligheter. Vi mener at miljøgevinsten vil reduseres gjennom redusert vannføring på 2,4 km strekning forbi Raudfjellforsen og samløp Bjellåga. Ranelva har dessuten flere utfordringer i dag gjennom f.eks gruvedrift.

Rana Gruber.

Det er gitt tillatelse til økt drift ved Rana Gruber, en drift som gir store utslipp til Ranelva i form av suspendert stoff. Dette gir stor belastning for deler av Ranelva, som risikerer å miste sitt potensiale som gyteområde for fisk. I dag er nedslamming en stor utfordring, også i de lakseførende delene nedenfor Reinforsen. Er dette situasjonen i framtiden også, vil de øvrige delene av Ranelva bli enda mer viktig for produksjon av villaks.

132 kV ledningstrase Ørtfjell - Hjartåsen

For å overføre produksjonen fra Hjartås til regionalnettet er det nødvendig å bygge en ny 132 kV kraftledning fra Ørtfjell transformatorstasjon til nye Heimåsen transformatorstasjon ved Messingåga hvor det etableres 22 kV avgang for tilkøpling til Hjartås. En tilknytning av Hjartås på 132 kV vil i følge søker åpne for at det er kapasitet til å mate inn flere andre kraftverk i området – blant annet omsøkte Messingåga. Til den nye transformatorstasjonen i Heimåsen vil det også være mulig å tilkoble eksisterende 22 kV distribusjonsnett i Dunderlandsdalen, - noe som i følge søker vil bedre leveringssikkerhet og spenningssikkerhet i området.

Ingen bygging av det omsøkte anlegget for nettilknytning vil medføre av Hjartås ikke kan realiseres og representerer i så måte nullalternativet.

Bygging av en 132 kV kraftledning i Dunderlandsdalen har vært på sakskartet tidligere. Når behandlingsrundene for konsesjonssaken for Bjellågutbyggingen gikk for fullt (1999 – 2000) søkte også Helgeland kraftlag AL og Statkraft SF om konsesjon for bygging av en 132 kV kraftledning på Strekninga Ørtfjell-Bjellånes. Søkerne den gang hadde skissert 3 alternative trasévalg hvorav et av alternativene ikke er så ulik det alternativet som Miljøkraft Nordland AS nå fremmer på nytt.

Den gang var Rana kommune helt klar på at foreslåtte løsning nederst i lia på vestsiden av Ranelva i Dunderlandsdalen **ikke kan aksepteres**. Kraftlaget/Statkraft hadde selv utredet et alternativ på østsiden av elva som Rana kommune med visse justeringer kunne akseptere såfremt konsesjon for 132 kV ledninga ble innvilget. Rana kommune gjorde den gang et grundig arbeid i denne saksforberedelsen, med bakgrunn i god lokalkunnskap/kompetanse på området, - og kunne anbefale trasévalget på østsiden som ville bli minst til ulempe for berørte interesser. Et trasévalg som i størst mulig grad følger i nærføring med jernbanen gjennom dalen samt eksisterende 22 kV linje helt nord i området. Formannskapet sluttet seg til administrasjonens forslag den gang og vedtok dette i sak 195/2000 den 07.11.2000: «*Dersom konsesjon for 132 kV ledningen innvilges, krever Rana kommune at kommunens forslag legges til grunn for valg av trasé.*

I foreliggende søknad foreligger ingen nærmere vurdering av kommunens tidligere innspill i saken. Det er kun konkludert med at terrenget på østsiden av elva er for bratt og ikke egnet for bygging av en 132 kV linje. Det er også vist til at omsøkte løsning er lagt på vestsiden og lengre ned i dalen og er derfor mindre rasutsatt.

Hva ras angår nevner vi lokale grunneiere som henviser til snøskredet i området sen vinteren 1998 i en sammenhengende bredde av 2 km fra Skredmoen og nordover. Skredet gikk den gang helt ned til E6. Lokalkjente uttrykker at det er helt vanlig med skred i denne delen av Ørtfjellet.

Videre omtaler søker at også lengre opp i Ranelva er det identifisert flere mulige større kraftverksprosjekt som ville kunne dra nytte av en større linjebygging i Dunderlandsdalen for å få krafta ut. Her kan det fra administrasjonens side nevnes til orientering at Fylkesmannen i Nordland har i august 2013 fremmet innsigelse mot Sølvbekken og Gubbeltåga kraftverk i Randalen som NVE hadde ute til høring sist høst.

Det foreslås at Rana kommune opprettholder sitt tidligere standpunkt. Skulle det bli gitt konsesjon for bygging av 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommune sitt tidligere vedtak om traséløsning på østsiden av Ranelva.

Messingåga kraftverk

Tidligere behandling av Rana kommune

Høringen i forbindelse med den forrige konsesjonssøknaden ble behandlet av Miljø-, plan og ressursutvalget den 03.05.2006 i sak 41/06. Den gang var Rana kommune positiv til utbyggingsplanene. Søknaden omfattet imidlertid den gang et mindre inngrep, uten oppdemming av deler av elva. Høringsuttalelsen ble også skrevet i en tid før friskmelding av Ranelva (2009), vedtak av forvaltningsplan med tiltak for Ranelva (2009) og åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene (2013). I det hele tatt – det har skjedd mye siden 2006.

Messingåga er tilnærmet inngrepsfri

Messingåga ligger i en sidedal til Dunderlandsdalen og ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er vegetasjonen frodig. Det er høgstaudeflora med kalkkrevende arter som turt i området. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen. Vei og jernbane krysser imidlertid elven i nedre deler uten at dette påvirker fossene i vassdraget.

Naturverdier

Gjennomføring av Messingåga kraftverk har stor betydning for naturmangfoldet i området. Selv om antallet rødlistearter er få, og fisk er av ubetydelig interesse, har vassdraget verdi som tilnærmet urørt i et område med stor påvirkning. Dunderlandsdalen er sterkt påvirket av kraftutbygging og gruvedrift. En utbygging av Messingåga vil redusere det inngrepsfrie området – INON med flere kvadratkilometer sør for dalen. Vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen kalt bekkekløft eller canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Kløfta er 1300 meter lang. Utløpet fra kraftstasjonen er planlagt der hvor jernbanen krysser elva 700 m oppstrøms E6, i en fossesprøytsone. For Messingåga bekkekløft oppstrøms utløpet, vil en tørrlegging gi negative konsekvenser for naturmiljøet. Dette gjelder også fossesprøytsone Hestdalsfossen.

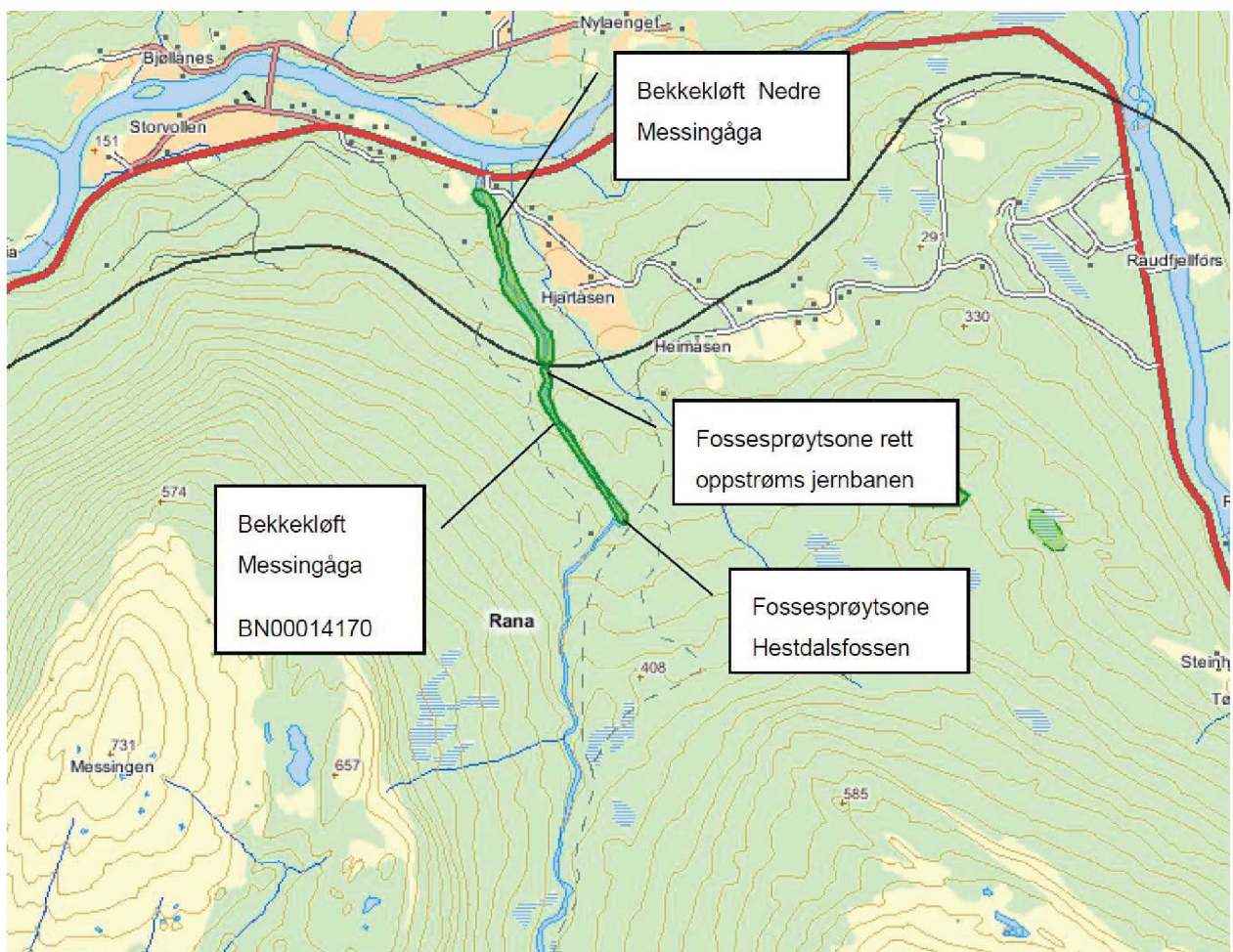

FIG. 4: Naturtyper i nærheten av planområdet.

Forhold til vanddirektivet og forvaltningsplan Ranfjorden

I forvaltningsplan for vannområde Ranfjorden er Ranelva beskrevet som et vassdrag med store utfordringer. Et av de vesentlige utfordringer for vannområdet er nettopp kraftutbygging. Vi er nå inne i prosessen med vilkårsrevisjon av Bjerka – Plura utbyggingen der blant annet minstevannføring, vannslipp, reguleringer og annet vil tas opp på nytt. Ranelva er et belastet vassdrag, mens Messingåga er et av de få vassdragene i området hvor tilstanden er god og det ikke er behov for avbøtende tiltak for å oppnå god miljøtilstand.

Ikke behov for mer kraft

Jamfør vedtak i Rana kommunestyre i sak 93 /13 den 09.12.2013 vedrørende høringen av konsesjonen for Sjonfjellet vindkraftverk. Her gis en vurdering om at ytterligere større kraftutbygginger ikke bidrar til å løse lokal eller global klimatrussel. I Nordland er kraftoverskuddet allerede svært stort og økende, vel 40% i følge vedtaket.

Kommunestyret pekte på at prisene på energi faller. I sektoranalysen for fornybarsatsinga i landsdelen som Nærings- og handelsdepartementet; NHD, har gjennomført, peker kraftbransjen selv på at manglende etterspørsel etter fornybar kraft er en flaskehals for mer utbygging av ny fornybar energi og opprusting av gamle kraftverk. I tillegg er det allerede innvilget konsesjoner på over 26,4 TWh i Sverige og Norge tilsammen.

Kommunal økonomi

Vi ser gjentatte ganger at næringsutvikling i randsonen til nasjonalparker og nasjonalt prioriterte vassdrag er vanskelig og kan være til hinder for nytenking og utvikling. Engasjement er positivt og bra og bidrar til inntekter til både private utbyggere, grunneiere og det offentlige. Flere skatter og avgifter vil bidra til den kommunale, fylkeskommunale og statlige økonomi.

Anleggsfasen i foreliggende tilfelle antas å ha relativ liten innvirkning på kommunal økonomi bortsett fra noe økte skatteinntekter fra lokalt ansatte i denne perioden. Søker opplyser at med bakgrunn i årlig kraftproduksjon og investeringskostnader for Hjartås kraftverk sitt vedkommende vil dette medføre en økt naturressursskatt for Rana kommune på ca. 0,6 mill. NOK/år og Nordland fylkeskommune med 0,1 mill. NOK/år. I tillegg kan man forvente seg en økning i inntektene fra kommunal eiendomsskatt på ca. 0,9 mill. NOK/år. Konsesjonsavgifter er også aktuelt men kan ikke beregnes foreløpig.

KONKLUSJON

Vår konklusjon er at i de foreliggende sakene må imidlertid det naturforvaltningsmessige hensynet være utslagsgivende for kommunens innstilling.

Med bakgrunn i ovennevnte vurderinger foreslås det at Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, **innsigelse** til søknad om tillatelse til bygging av Hjartås kraftverk.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen vil være at vi mener redusert vannføring, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Ranelva som følge av gjennomføring av Hjartås kraftverk vil redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn i for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjon av vannkraftkonsesjonen. Dette vil etter vår mening undergrave de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, som også innebærer å opprettholde verdien av Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Skulle en utbygging av Hjartås kraftverk bli en realitet signaliseres det fra Rana kommune sin side at det vil bli stillet krav om konsesjonsavgift og næringsfond som omtalt i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 17, jfr. § 11 nr. 2, 3 og 4. Det er adgang til i konsesjonen å oppstille betingelser, herunder pålegg om opprettelse av næringsfond, for den enkelte kommune, når dette i det enkelte tilfelle finnes påkrevd av allmenne hensyn eller til ivaretagelse av private interesser som blir skadelidende. Fondet forfaller til betaling når konsesjonen gis, eller innbetales som årlige innbetalinger.

Det foreslås også at Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 29.06.1990 om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi mm. (energiloven) § 2-1, **innsigelse** til søknad om bygging av 132 kV kraftlinje mellom Ørtfjell og Hjartåsen etter omsøkte trase. Det vises her til formannskapsvedtak 195/00 av 07.11.2000 hvor Rana kommune vedtok å gå i mot å ta i bruk uberørte naturområder for linjebygging i stedet for å samle de tekniske installasjonene som vei, jernbane og eksisterende 22 kV linje mv. på østsiden av Ranelva.

Skulle det derimot blir gitt konsesjon for 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommune sitt tidligere vedtak om at ledningstraseen skal legges på østsiden av Ranelva. I tillegg må det kreves at alt av 22 kV ledninger i Hjartåsenområdet skal kables og legges i bakken.

Videre foreslås det at Rana kommune anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Messingåga kraftverk. Dette begrunnes i at vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen bekkekløft/canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Vassdraget ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er naturmangfoldet stort. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen

TRYKTE BILAG

- Høringsbrev NVE dat. 09.12.2013 – Hjartåsen kraftverk m/nettilknytning
- Høringsbrev NVE dat. 14.01.2014 – Messingåga kraftverk, planendringssøknad
- Saksprotokoll MPR sak 0041/06 av 03.05.2006 (Tidligere behandling av Messingåga)
- Rapport Miljøfaglig vurdering – delområde 27
- Rapport Miljøfaglig vurdering – delområde 30
- Rapport Miljøfaglig vurdering – delområde 32
- FKS sak 195/00 av 07.12.2000.

UTRYKTE BILAG

- Komplette søknad Hjartåsen kraftverk m/nettilknytning:
<http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=4947&type=11>
- Komplette søknad Messingåga kraftverk - planendringssøknad:
<http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=4325&type=11>
- Publikasjon NVE: Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering (Jfr. side 67-70):
http://webby.nve.no/publikasjoner/rapport/2013/rapport2013_49.pdf

Mo i Rana, teknisk avdeling den 26. februar 2014

Sverre Å. Selfors
Teknisk sjef

Dag-Arnfinn Nilsen
saksbehandler

Hilde Sofie Hansen
Miljøvernsjef

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Dokid 13042777 (10/2076-7)

13 DES 2013

Til mottakere på vedlagte adresseliste

Vår dato: 09 DES 2013

Vår ref.: NVE 200901042-54 kv/maca

NVE 201307490-2 kn/hjb

Arkiv: 312 /156Z

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandlere:

Marit Carlsen (kraftverk)

Hans Jørgen Bihli (kraftledning)

Høring av konsesjonssøknad med konsekvensutredning for Hjartås kraftverk og 132 kV kraftledning i Rana kommune, Nordland

NVE har mottatt søknad fra Miljøkraft Nordland AS om tillatelse til å bygge Hjartås kraftverk, ny 132 kV kraftledning til Ørtfjell og en ny transformatorstasjon ved Heimåsen. Søknaden sendes med dette på høring med uttalelsesfrist 10. mars 2014. Vi vil holde et åpent informasjonsmøte på Storvoll skole tirsdag 21. januar.

Miljøkraft Nordland søker konsesjon i medhold av vassdragsreguleringsloven og energiloven. Søknaden inneholder konsekvensutredninger (KU) og fagrappporter. Søknaden skal behandles etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 6. Den blir kunngjort av NVE i Rana Blad, Saltenposten og på Norsk Lysingsblads nettside <http://lysingsblad.no/>. Kopi av kunngjøringen er vedlagt.

Miljøkraft Nordland AS søker også om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven for manglende rettigheter dersom søker ikke oppnår å inngå minnelige avtaler med rettighetshaverne. Samtidig søkes det om forhåndstiltredelse, som innebærer at grunn og adkomstrettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt.

Et eksemplar av brosjyren som er utarbeidet for prosjektet er vedlagt. Søknaden og de separate fagrapportene er tilgjengelige på NVEs internettside www.nve.no/Vannkraft. Dersom høringspartene ønsker en papirversjon av søknaden eller fagrapportene, kan de kontakte søkers konsulent i Sweco Sten Hernes på e-post sten.hernes@sweco.no eller telefon 99 44 68 82.

Vi har også lagt ved et informasjonsark som forklarer saksbehandlingen fra søknaden med KU blir sendt på høring frem til endelig vedtak blir fattet. Her står det også hva NVE primært ønsker tilbakemelding på gjennom høringen.

Tirsdag 21. januar kl 19:00 arrangerer NVE et åpent informasjonsmøte på Storvoll skole. På møtet vil vi orientere om saksbehandlingen og Miljøkraft Nordland AS vil orientere om planene og konsekvensutredningene.

Vi ber Rana kommune om å kunngjøre saken på sine hjemmesider og legge to eksemplarer av søknaden med KU og ett sett med fagrappporter til offentlig gjennomsyn på kommunehuset fram til høringsfristen går ut. Det

E-post: nve@nve.no Postboks 5091, Majorstuen 0301 OSLO Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org nr: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

ene eksemplaret av søknaden kan om nødvendig lånes ut for kortere tid (2 - 3 dager). Det andre eksemplaret skal ikke fjernes fra utleggingsstedet. Miljøkraft Nordland vil i tillegg legge søknaden og fagrapportene ut til gjennomsyn i sine lokaler på Stigerplataet.

Høringsuttalelser kan sendes via internett www.nve.no/Vannkraft, med e-post til nve@nve.no eller i brev til NVE - Konesjonsavdelingen, Postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo. Uttalelser skal sendes innen fristen, som er **10. mars 2014**.

Vennligst bemerk at høringsuttalelser er offentlige dokumenter som legges ut på sakens nettside sammen med andre sentrale saksdokumenter. Uttalelsene vil også bli referert i innstillingen som NVE skal sende til Olje- og energidepartementet (OED).

NVE ber Sametinget og andre representanter for samiske interesser om å opplyse i høringsuttalelsen om de ønsker konsultasjon i forbindelse med søknaden.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Marit Carlsen
seniorrådgiver

Vedlegg: 4 Brosjyre, kunngjøring, informasjonsark om saksbehandling, adresseliste

16 JAN 2014

Adresseliste

Vår dato: **14 JAN 2014**

Vår ref.: 200706418-15 ksk/rmo

Arkiv: 312/156.F1A

Deres dato: 10.12.2012

Deres ref.: Tore Rafdal/ Sten Hernes

Saksbehandler:

Rune Moe

MiljøKraft Nordland AS - Messingåga kraftverk i Rana kommune, Nordland- høring av søknad

NVE har mottatt søknad fra MiljøKraft Nordland AS, datert 10.12.2013, om tillatelse til å bygge Messingåga kraftverk i Rana kommune i Nordland.

Messingåga kraftverk vil utnytte et fall på 178 m fra inntaket på kote 408 ned til kraftstasjonen som får utløp på kote 230. Inntaksdammen er tenkt som en 20 m lang og 5 m høy platedam i betong. Vannet i Messingåga skal føres til kraftstasjonen gjennom et 2 km langt nedgravd rør. Eksisterende skogsbilveg opprustes og forlenges (500 m) for å sikre tilkomst til inntaket. Det søkes også om bygging av ny permanent vei til kraftstasjonen (400 m).

Middelvannføringen ved inntaket er 2,35 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 3,4 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 5 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 16,8 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 2 km lang strekning i Messingåga. For å bøte på dette har søker planlagt å slippe en differensiert minstevannføring lik 5-persentilen på 476 l/s om sommeren og 29 l/s om vinteren. Til orientering har Messingåga kraftverk vært på offentlig høring tidligere, men da med et annet trasévalg og delvis andre løsninger og rettighetshavere.

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av Messingåga kraftverk med tilhørende koplingsanlegg og kraftlinje.

Søknaden skal behandles etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8. Søknaden med vedlegg blir lagt ut på www.nve.no/konsesjonssaker, og den blir kunngjort av NVE. Kopi av kunngjøringen er vedlagt. Hvis høringspartene ønsker papirutgave av søknaden, kan dere kontakte Sten Hernes på e-post sten.hemes@sweco.no eller telefon 99 44 68 82.

Vi ber Rana kommune om å legge to eksemplarer av søknaden ut til offentlig gjennomsyn på Servicetorget på rådhuset i Mo frem til **10.03.2014**. Det ene eksemplaret kan, om nødvendig, lånes ut for kortere tid (2-3 dager), det andre må ikke fjernes fra utleggingsstedet. NVE vil arrangere et åpent informasjonsmøte på Storsvoll skole **tirsdag 21. januar kl 19:00**. På møtet vil NVE orientere om saksgangen, og Miljøkraft Nordland vil gjøre rede for de omsøkte planene og de antatte konsekvensene ved en utbygging av et større kraftverk; Hjartås. Det vil også bli gitt en kort orientering om Messingåga.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Vi viser ellers til vedlagte informasjonsark som forklarer saksbehandlingen fra søknaden blir sendt på høring frem til endelig vedtak. Av dette går det fram hvilken tilbakemelding vi ønsker. NVE vil presisere at det ønskes separate høringsuttalelser for de ulike kraftprosjektene.

NVE foretrekker at uttalelser sendes elektronisk via www.nve.no/konsesjonssaker så snart som mulig og senest innen **10.03.2014**. I tillegg kan uttalelser sendes per e-post til nve@nve.no eller per post til: NVE, Konesjonsavdelingen, Postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo.

Uttalelser eller deler av uttalelser vil bli referert i et endelig vedtak. Dersom uttalelsen er lang, er det derfor en fordel om det utarbeides et sammendrag som kan brukes til dette.

Med hilsen

Øystein Grundt
seksjonssjef

Rune Moe
overingeniør

Vedlegg: 4   Søknad til kommunen
Kunngjøringstekst
Informasjonsark
Adresseliste

Høring av konsesjonssøknad for Hjartås kraftverk i Ranelva samt Messingåga kraftverk.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Utvalg for miljø-, plan- og ressurs		06.03.2014
Formannskapet		

Rådmannens innstilling

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om tillatelse til bygging av Hjartås kraftverk.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at Rana kommune mener at redusert vannføring, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Ranelva som følge av gjennomføring av Hjartås kraftverk vil redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn i for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjon av vannkraftkonsesjonen. Dette undergraver de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, som også innebærer å opprettholde verdien av Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Skulle en utbygging av Hjartås kraftverk bli en realitet signaliseres det fra Rana kommune sin side at det vil bli stillet krav om konsesjonsavgift og næringsfond som omtalt i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 17, jfr. § 11 nr. 2, 3 og 4.

Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 29.06.1990 om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi mm. (energiloven) § 2-1, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6, **innsigelse** til søknad om bygging av 132 kV kraftlinje mellom Ørtfjell og Hjartåsen etter omsøkte trase.

Det vises til formannskapsvedtak 195/00 av 07.11.2000 hvor Rana kommune vedtok å gå i mot å ta i bruk uberørte naturområder for linjebygging i stedet for å samle de tekniske installasjonene som vei, jernbane og eksisterende 22 kV linje mv. på østsiden av Ranelva.

Dersom det blir gitt konsesjon for 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommunes tidligere vedtak om at ledningstraseen skal legges på østsiden av Ranelva. Alt av 22kV ledninger i Hjartåsenområdet skal dessuten kables og legges i bakken.

Rana kommune anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Messingåga kraftverk. Dette begrunnes i at vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen bekkeløft/canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Vassdraget ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er naturmangfoldet stort. Selv om ikke vassdraget gir høye

poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen.

Rådmannen i Rana, den 26. februar 2014

Saksopplysninger

BAKGRUNN

Fra NVE har Rana kommune mottatt til uttalelse 2 søknader om konsesjon for bygging av kraftverk. Dette er:

- **Hjartås kraftverk** beliggende ved Ranelva ved Hjartåsen 56 km nord for Mo i Rana langs E6. Søknaden omhandler også ny 132 kV kraftledning til Ørtfjell og en ny transformatorstasjon ved Heimåsen. Søker er Miljøkraft Nordland som søker konsesjon i medhold av vassdragsreguleringsloven og energiloven. Søknaden inneholder konsekvensutredninger (KU) og fagrapporter.

- **Ny 132 kV kraftlinje Ørtfjell – Hjartåsen** planlegges fra Mo industripark sin transformatorstasjon i Ørtfjell og nordover gjennom Dunderlandsdalen til Hjartåsen. Dette for å knytte de omsøkte kraftstasjonene til regionalnettet. Linjelengden vil bli ca. 19 km fra en 22/132 kV transformatorstasjon bygget ved Heimåsen like ved planlagte Messingåga kraftstasjon. Linjetraseen er foreslått lagt i lia på vestsiden av Ranelva og E6.

- **Messingåga kraftverk** som berører en sideelv med utløp i Ranelva i samme område ved Hjartåsen. Søknaden omhandler også tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer. Søker er også her Miljøkraft Nordland som søker konsesjon i medhold av vannressursloven og energiloven. Det har vært søkt om konsesjon for utbygging av Messingåga tidligere (2006). Det viste seg etter hvert at det ikke var mulig å oppnå enighet med grunneier for plassering av kraftstasjon og nedre deler av rørgata. Foreliggende søknad er derfor en endringssøknad der prosjektet er delvis flyttet oppover i elva. Søker opplyser om at en utbygging av Messingåga kraftverk vil bare bli gjennomført hvis det gis konsesjon for at også Hjartås kraftverk blir bygget.

SAKSBEHANDLING

Hjartås kraftverk + 132 kV kraftlinje

Større vannkraftanlegg behandles både etter energiloven, vannressursloven og vassdragsreguleringsloven. Saksgangen følger samme struktur som etter vannressursloven, bortsett fra at vedtaksmyndigheten ligger hos Kongen i statsråd. Det vil si at etter at søknad og konsekvensutredning har vært på høring, lager NVE en innstilling. Basert på denne, samt berørte fagdepartementers og lokale myndigheters syn, tilrettelegger departementet saken for behandling i Regjeringen og legger fram en tilråding. Regjeringen fatter vedtak i form av en kongelig resolusjon. Store eller kontroversielle utbyggingssaker blir først forelagt Stortinget i form av en stortingsproposisjon før konsesjonen formelt gis av Kongen i statsråd. Eventuell konsesjon for elektriske installasjoner og kraftledninger i medhold av energiloven blir deretter gitt av NVE.

Messingåga kraftverk

Vannkraftverk uten reguleringsevne og med installert effekt under 10 MW behandles altså etter vannressursloven og er underlagt enklere saksbehandlingsregler. Her starter saken hos NVE med konsesjonssøknad, og i tillegg har NVE fått delegert konsesjonsmyndighet til å gi konsesjon for slike kraftverk. Olje- og energidepartementet (OED) behandler eventuelle klager.

Lokal politisk behandling

Rana kommune som vertskommune er høringsinstans. Kommunen har også klage- og innsigelsesrett. Utbyggingssakenes karakter og utbyggingstørrelse, og kommunens delegasjonsreglement, innebærer at formannskapet og kommunestyret i Rana må få behandlet

sakene. Dette gjelder spesielt i forhold til Hjartås kraftverk som skal behandler etter vassdragsreguleringsloven.

Den kommunale del av forvaltningen etter vannressursloven er delegert til MPR-utvalget. Uttalelser etter vassdragsreguleringsloven er også delegert til MPR – men i større saker skal kommunestyret selv uttale seg. Vi oppfatter Hjartås kraftverk å være definert som et slikt «større anlegg».

Rana kommune har fått utsatt høringsfrist til 2. april 2014 for å få tilpasset fristen til kommunens på forhånd fastsatte møteplan for de politiske utvalg.

Klage/innsigelse

I ny plan- og bygningslov er forholdet mellom konsesjonsbehandling og planbehandling av energianlegg endret. Det er ikke lenger reguleringsplankrav for konsesjonspliktige kraftproduksjonsanlegg (kraftverk), mens kraftledninger i regional- og sentralnettet er unntatt fra loven. For å ivareta den innsigelsesadgangen som kommuner og statlige fagetater har hatt til reguleringsplaner er det innført bestemmelser i energi- og vassdragslovgivningen om innsigelsesrett og klagerett.

Forskjellen på klage og innsigelse vil være at en **klage** som fremmes fra organ med rettslig klageadgang ikke nødvendigvis blir tatt til følge av det organ som har endelig beslutningsmyndighet. En **innsigelse** som fremmes fra organ med rettslig adgang til dette fører imidlertid til beslutningsmyndigheten blir flyttet videre opp.

En innsigelse fremmet fra en kommune i saker hvor NVE har opprinnelig beslutningsmyndighet må behandles av Olje- og energidepartementet (OED). OED behandler innsigelser og klager fram til et endelig konsesjonsvedtak. Ved innsigelser til forslag der NVE gir innstilling til OED inngår disse tilsvarende i departementets merknader og forarbeider til regjeringens eller Stortingets vedtak.

Forut endelig konsesjonsvedtak som i dette tilfelle berører vassdragslovgivningen skal det i henhold til fastsatte behandlingsrutiner være innsigelsesmøter (mekling) mellom NVE og instansen for å avklare hvorvidt det finnes muligheter for at innsigelsen kan trekkes. Opprettholdes innsigelsen oversender NVE innsigelse og eventuelle klager til OED for videre behandling.

HJARTÅS KRAFTVERK

Hoveddata

	Enhet	Alt. A	Alt. B	Alt.C
Tilløpsdata				
Nedbørsfelt	km ²		306	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²		38,0	
Midlere avrenning	m ³ /s		11,6	
Årsavløp	mill.m ³ /år		365	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s		0,190	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s		205	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s		0,17	
Inntaksbasseng				

Magasinvolum	mill.m3	0		
HRV	m.o.h	244,5		
LRV	m.o.h	244,5		
Stasjonsdata				
Inntak	m.o.h	244,5	244,5	244,5
Utløp	m.o.h	161	160	195
Midl. brutto fallhøyde	m	84	85	50
Lengde på berørt elvestrekning	km	2,3	2,5	0,7
Maks. effekt v. midlere fallhøyde	MW	20,8	21,3	10,7
Maks slukeevne v. midl. fallhøyde	m3/s	28,5	28,5	25,1
Minste slukeevne	m3/s	1,0	1,0	0,9
Brukstid	timer	2500	2500	2800
Turbintype		Francis	Francis	Francis
Antall aggregater		3	3	3
Produksjon, midlere *)				
Vinter	GWh/år	8,4	8,5	4,8
Sommer	GWh/år	43,8	44,3	24,0
Årlig	GWh/år	52,2	52,7	28,8
Nettilknytning				
Lengde	km	2	2	2
Nominell spenning	kV	22	22	22
Lengde	km	19	19	19
Nominell spenning	kV	132	132	132
Type		Hovedsakelig luftspenning		
Utbyggingskostnad/økonomi				
Byggetid	år	2	2	2
Utbyggingskostnad 2010	mill.kr	260	271	198
Utbyggingspris	kr/kWh	4,9	5,1	6,4

*) Netto produksjon 1981-2010, inkludert slipp minstevannføring.

MiljøkraftNordland søker om utbygging av én av 3 alternativer i prioritert rekkefølge: B, A og C.

Alternative utløp	Moh. (kote)	Kommentar
B	160	Alternativ som muliggjør etablering av gyteområde i utløpsområdet.
A	161	Alternativet med størst lønnsomhet.
C	195	Ligger ovenfor anadrom strekning i Ranelva

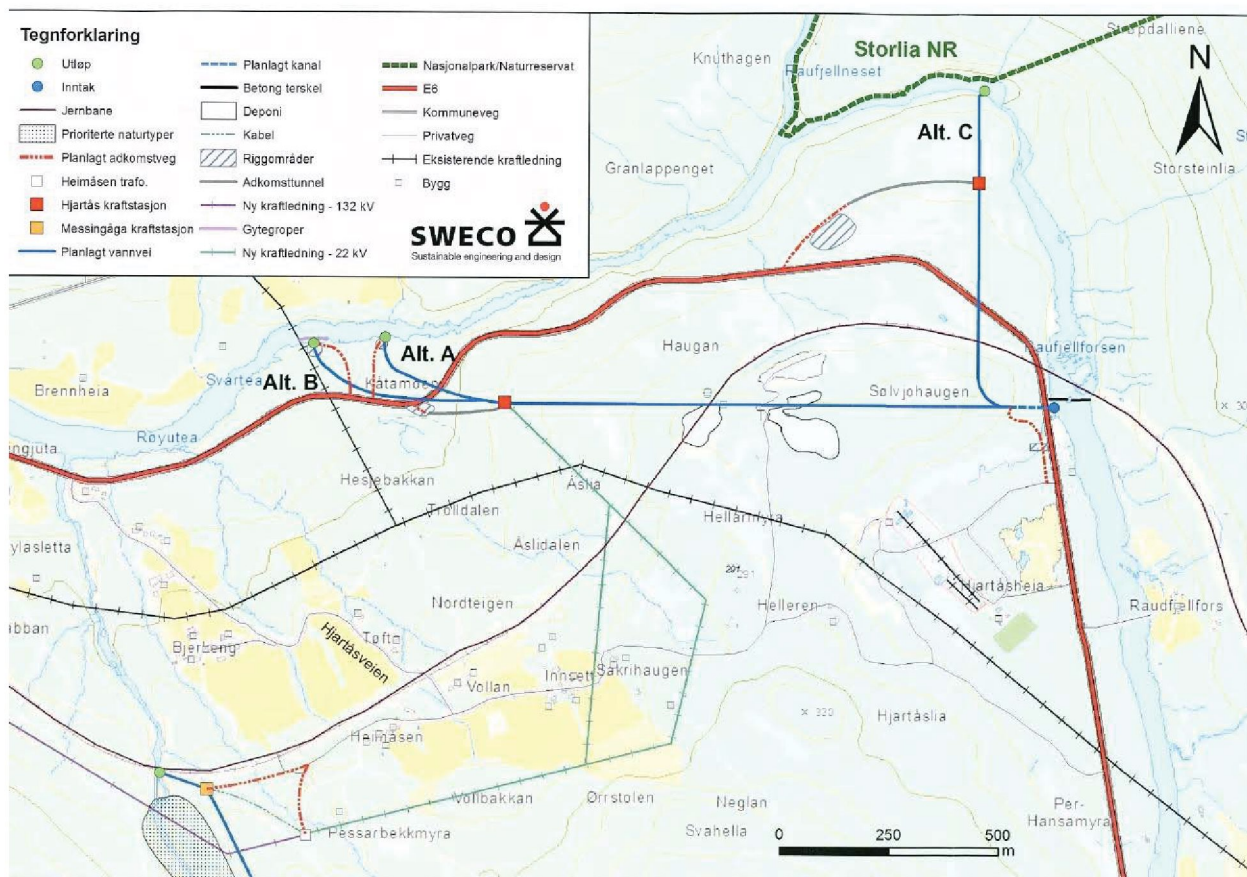

FIG. 1: Utbyggingskart for Hjartås kraftverk alt A, B og C med foreslått trasé for linjetilknytning Heimåsen.

Inntak

Inntaksløsningen vil være like for de 3 planlagte alternativene. Fra inntaksbassenget på oversiden av dagens terskel i området vil det etablert en ca. 80 m lang kanal fra Ranelva – under E6 – og frem til selve inntaket. Kanalen graves ut og ned til ca. kote 242. I utgangspunktet var det foreslått å heve vannstanden ved å bygge på dagens terskel på kote 245. Etter nærmere vurderinger er det konkludert med at dagens terskel beholdes uendret og at nivået på vannspeilet overfor terskelen ikke endres. Det blir derfor ingen endring av flomvannstandene overfor terskel.

Vannvei

Vannveiene til samtlige 3 alternativer, både tilløp og utløp, - vil være tunnel med teoretisk tverrsnitt 22 m².

Kraftstasjon

Kraftstasjonsløsningene i alternativ A og B vil bli like med den forskjell alt. B oppnår 1 m større fallhøyde, noe som vil påvirke ytelsen marginalt. For prioritert løsning B legges kraftstasjonen i fjell inder Hjartåsen med tilstrekkelig fjelloverdekning. Bygges i betong i en utsprengt fjellhall.

Berørt elvestrekning

Lengden på strekningen fra inntaket til nedstrøms Raudfjellfors er ca. 720 m og bredden varierer fra 20m til ca. 100m. Kraftverkets planlagte største og minste slukeevne er 28,5 m³/s og 1,0 m³/s. Minstevannføringen er foreslått til 2,0 m³/s i perioden 1.5 – 30.9 og 0,2 m³/s resten av året. I snitt vil vannføringen bli redusert fra 12,31 m³/s til 4,38 m³/s – eller omregnet til 35 % av dagens vannføring. Størst volummessige reduksjon vil oppstå i perioder på vår/sommer og sen

høst. Ved store flommer vil en reduksjon på 28,5 m³/s i følge søker bety lite, men ved vannføringer lavere enn maksimal slukeevne i kraftverket vil det produktive areal bli vesentlig redusert særlig i perioden august – januar.

Veibygging

Adkomster beskrives som korte og lette til de nødvendige prosjektområdene fra E6, Hjartåsveien og andre eksisterende interne veier i området.

132 kV LINJETRASE ØRTFJELL - HJARTÅSEN

Alle tiltakene omkring kraftlinja er del av foreliggende konsesjonssøknad. Hjartås kraftstasjon skal tilknyttes regionalnettet søm følger:

- 2 km lang 22 kV ledning fra Hjartås til ny Heimåsen transformatorstasjon.
- Ny 22/132 transformatorstasjon i Heimåsen.
- Ny 19 km lang 132 kV ledning til Ørtfjell transformatorstasjon.
- Nødvendige endringer i Ørtfjell transformatorstasjon.

Ved evt. bygging av Messingåga kraftstasjon vil også denne kobles mot Heimåsen transformatorstasjon med 22 kV ledning.

Eierskap

Den nye 22/132 kV ledningen fra Hjartåsen og til Ørtfjellet og transformatorstasjonen planlegges bygd som en egen produksjonsradial. Miljøkraft Nordland har til hensikt å eie og drifte omsøkte ledning ved hjelp av innleid driftsleder. Det vil bli tatt kontakt med Mo Industripark med målsetning om å få til en avtale.

Forsyningssikkerhet

Kraftledningen har som formål å lede strømmen ut av området via den 19 km lange 132 kV-linja ned til Ørtfjell og ut på det regionale nettet. De omsøkte ledningene som skal eies av Miljøkraft Nordland er ikke tiltenkt som forsyning til eksisterende nett (som eies av Helgelandskraft), og forbrukerne i området vil ikke kunne dra nytte av linjebyggingen som omsøkt. Da måtte i så fall ny transformering mot eksisterende 22 kV distribusjonsnett etableres. Dette er ikke en del av konsesjonssøknaden fra Miljøkraft Nordland.

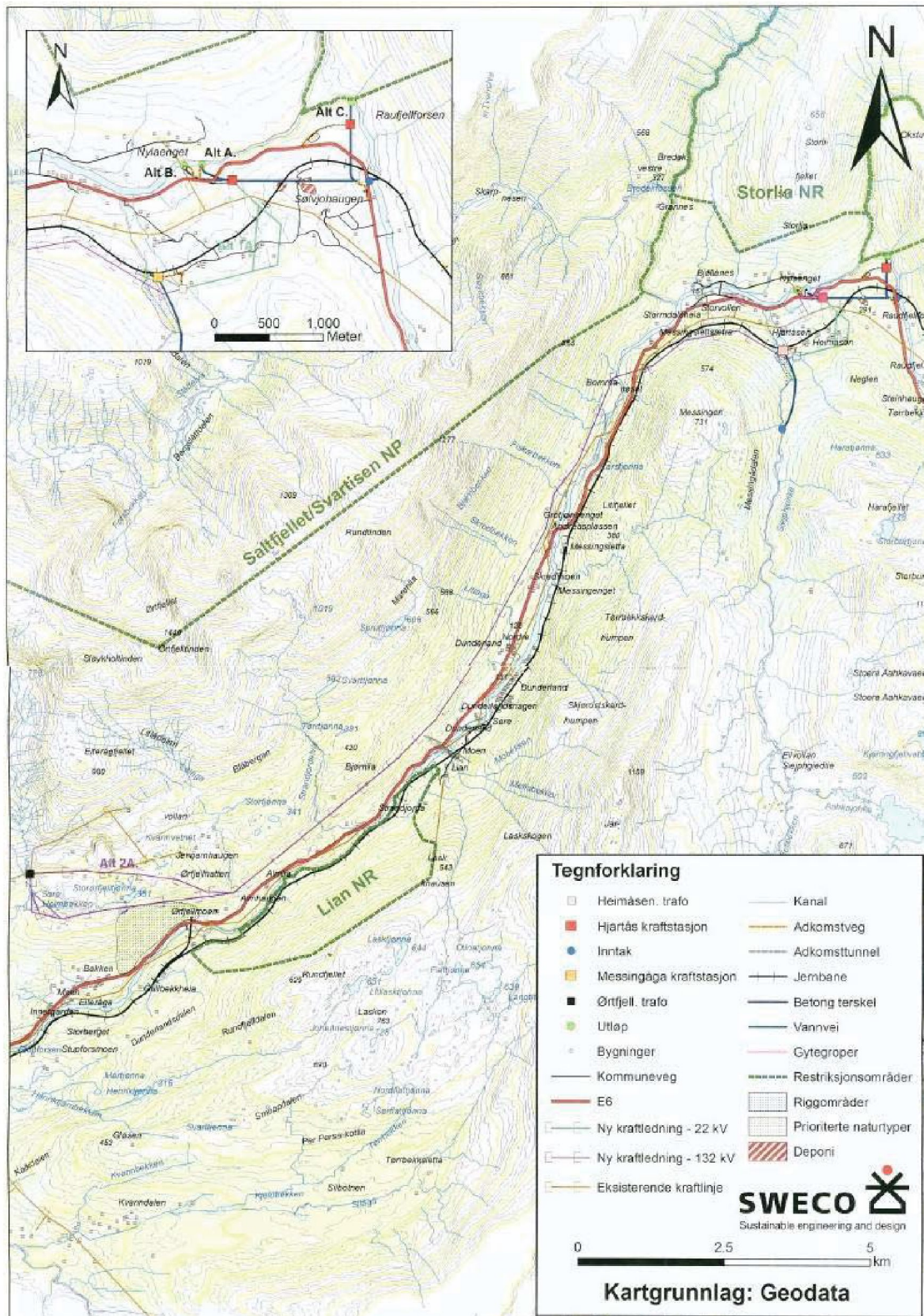

FIG. 2: Omsøkt linjetrasé Ørtfjell-Hjartåsen.

MESSINGÅGA KRAFTVERK

Hoveddata

Tiltaket innebærer en utbygging til 5 MW

Tilløpsdata	Enhet	
Nedbørsfelt	km ²	45,8
Isohydratverdi	l/s/km ²	51,4
Middelvannføring	m ³ /s	2,354
Midlere avløp	mill.m ³ /år	74,2
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,047
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,476
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,029
Restvannføring like oppstrøms krv.utløpet		1,17
Kraftverk		
Inntak på kote	m.o.h	408
Utløp på kote	m.o.h	230
Brutto fallhøyde	m	178
Berørt elvestrekning	m	1969
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,381
Slukeevne, maks	m ³ /s	3,4
Slukeevne, min	m ³ /s	0,08
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	476
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	29
Tilløpsrør, diameter	mm	1200-1300
Tilløpsrør, lengde	m	1950
Installert effekt, maks	MW	5,0
Bruktid	t	3329
Inntaksbasseng (ikke magasin)		
Inntaksvolum (totalt bak dam)	m ³	6000
HRV	m.o.h	408
LRV (nyttbart, ca. 1700 m ³)	m.o.h	407
Produksjon		
Produksjon, vinter (1/10-30/04)	GWh	4,1
Produksjon, sommer (1/5-30/9)	GWh	12,7
Produksjon, årlig middel	GWh	16,8
Utbyggingskostnad/økonomi		
Utbyggingskostnad (2013)	mill.kr	72,5
Utbyggingspris (2013)	kr/kWh	4,35

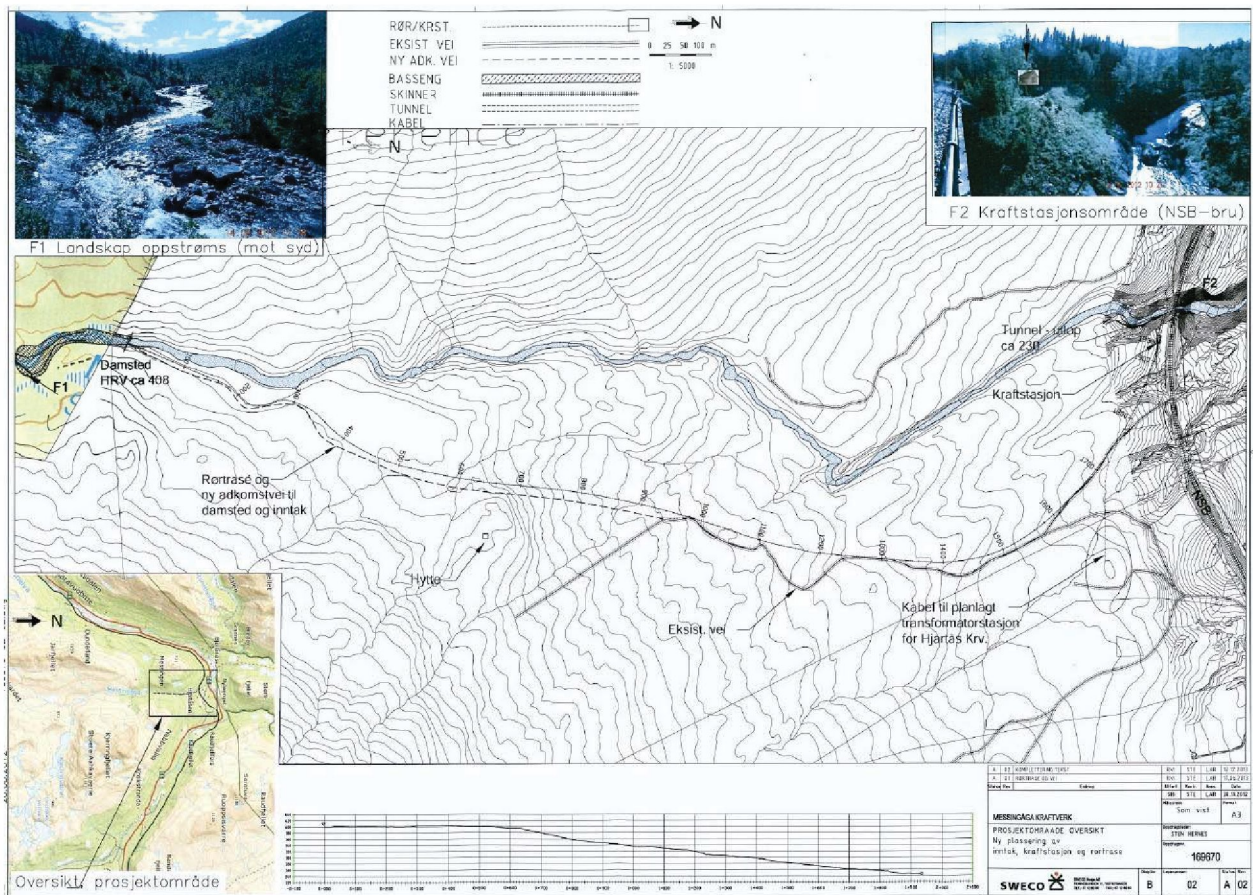

FIG. 3: Messingåga - oversikt prosjektområde.

Inntaksdam og inntak

Damstedet foreslås plassert på ca. kote 403 i Messingåga. Her danner elva et trangt løp ovenfor en liten foss på 3 - 4 m. Her planlegges etablert en platedam med overløp på ca. kote 408. Damhøyde altså 5 m. Oppdemmet elvelengde ca. 125 m, neddemmet elveareal ca. 2,5 daa og ny vannoverflate ca. 4,0 daa.

Vannvei

Trykkør i en lengde av 1959 m og diameter ca. 1,3 m. Legges i overdekket rørrøft helt ned til kraftstasjonen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen blir liggende like oppstrøms Nordlandsbanen på østsiden av Messingåga. Stasjonen får et overbygg over bakkenivå for adkomst og transport med utvendig tak og kledning i ubehandlet tre. Kraftstasjonens øvrige rom blir liggende i fjell under bakkenivå.

Veibyggning

Eksisterende veinettet i området opplyses å være godt utbygget, - det går skogsbilveier oppover langs elva på begge sider.

Nettilknytning

Messingåga kraftverk er planlagt, sammen med Hjartås kraftverk, - tilknyttet den før omtalte nye 132 kV kraftlinje mot Ørtfjell. Linjens endepunkt og transformatorstasjon (132/22 kV) vil plasseres i umiddelbar nærhet av kraftstasjonen.

GJELDENE KOMMUNEPLAN / MILJØFAGLIG VURDERING

Forholdet til arealdelen i gjeldende kommuneplan

De berørte områder ligger i gjeldende kommuneplan innenfor arealkategorien LNF-1. I kommuneplanen er inntatt i bestemmelsene at kommunen er innstilt på å tillate bygging av mindre kraftverk i vassdraget som er spesifisert som «*Ranelva ved Rauffjellfossen i Dunderlandsdalen*». Dette skal behandles politisk på grunnlag av nærmere kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold. Blir konsesjon gitt må tiltakshaver, før utbygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anleggene i LNF-1 område.

Miljøfaglig vurdering

Som trykt vedlegg til denne saken ligger utdrag fra rapporten ”Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune” utarbeidet av Multiconsult AS på oppdrag fra Rana kommune i 2009. Områdene som berøres av utbygging i Hjartåsen og Messingåga i skjæringspunktet mellom **delfelt 30** (Messingåga) og **delfelt 32** (Ranelva Bjøllåga-Gubbeltåga). Omsøkte kraftledning berører **delfelt 27** (Dunderlandsdalen). Under viser vi til en kort oppsummering av rapporten og det som vi mener er det viktigste som kommenteres for feltene samlet sett:

Natur- og kulturlandskap – verdivurdering

Stor/Middels verdi (***/**)

Messingåga har et svært dramatisk nedløp mot Ranelva, og er blant annet gjenstand for biologisk oppmerksomhet. Visuelt oppstår stor dramatik, særlig i nedre deler. Dette avsnittet er imidlertid lite eksponert. Ovenfor innmarka er det liten kulturpåvirkning, og indre deler av delfeltet er blant annet karakterisert ved sitt fravær av tekniske inngrep. Delfeltets inngrepsstatus og Messingågas dramatiske løp mot Ranelva er vesentlig bidrag til landskapets mangfold, kontrastrikdom og inntryksstyrke.

Naturmiljø og verneinteresser – verdivurdering

Stor verdi (***)

Elva renner nedover ei ganske jevn li uten større bergvegger i lisdida, men selve elva skjærer seg ned i ei trang kløft og danner et par markerte fossefall på strekningen med tilhørende fosseenger. Rødlistarten orejammemose (NT) er funnet langs nedre deler av elva, en art som virker knyttet til fosseenger. I tillegg er enkelte rødlistede lav og plantearter funnet langs elva eller i nærområdet, og det er et klart potensiale for flere slike. Vintererle hekket sannsynligvis i 2008, - en meget sjelden art i Nord-Norge. Elvekløfta er registrert som verdifulle naturtyper både ovenfor og nedenfor jernbanelinja, i begge tilfeller lokaliteter av stor verdi. Det er potensial for verdifull beiteskog i nærområdet til gårdsbrukene, rike kildesamfunn i lisdida samt rik fjellvegetasjon oppe på snauffjellet.

Samlet gis området stor verdi. Verdiene er særlig knyttet til elva med tilhørende fossefall og kløftmiljø.

Hva Ranelva angår er dette et nasjonalt laksevassdrag. I perioden 1954-1957 ble det bygd en laksetrapp i Reinforsen. Det har ikke vandret fisk forbi trappa siden 1978 da trappa ble stengt på grunn av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. Parasitten ble oppdaget i 1975. Det er et ønske om å få åpnet laksetrappa på nytt etter at ble erklært fri for parasitten i 2009, men planer for dette er foreløpig ikke klare. Åpningen av laksetrappa vil igjen øke strekningen som kan utnyttes av laks, sjørret og sjørøye helt opp til Raudfjellforsen. Å legge til rette for å åpne elva for vandring av

fisk oppover og forbi Raudfjellfossen er et ambisiøst og stort prosjekt – men dette er ønskelig av mange. Ved en utbygging av Hjartåsen kraftverk vil i alle fall dette ikke bli mulig i fremtiden.

Friluftsliv og reiseliv - verdivurdering

Liten verdi (*)

Den nordligste delen av delområdet er nærområde for korte dagsturer for lokalbefolkningen på Hjartåsen. Det er muligheter for stor- og småviltjakt i området.

Reindrift – verdivurdering

Liten verdi (*)

Store deler av delområdene rundt Messingåga benyttes av Ildgruben reinbeitedistrikt som høstbeiteområde. Området langs omsøkte 132 kV ledning anses imidlertid å ha stor/middels verdi (‘’/’’). Her er også høstbeite samt vårbeiteområde og kalvingsland. Sårbart i forbindelse med forstyrrelse i kalvingstiden.

Natur og kulturlandskap – konfliktpotensial

Høyt konfliktnivå (---)

Det vil være vanskelig å unngå ødeleggelse av delfeltets største landskapskvaliteter (bekkekløft med stor inntryksstyrke) ved en utbygging av Messingåga. Dette tilsier at utbygging av småkraftprosjekter delområdet har et høyt konfliktnivå.

Naturmiljø og værneinteresser - konfliktpotensial

Høyt konfliktnivå (---)

Siden naturverdiene i vesentlig grad er knyttet til selve elva og nærområdet til denne så vil vassdragsutbygging kunne påvirke og forringe disse sterkt. Konflikten vurderes derfor som stor. Utbygging vil særlig føre til tap av kvaliteter knyttet til fosseenger, men også øvrig arts mangfold i kløftemiljøene vil trolig kunne påvirkes negativt.

Friluftsliv og reiseliv - konfliktpotensial

Lavt konfliktnivå (-)

Det er få tekniske inngrep i delområdet (bebyggelse og landbruk i nord). Begrensede tekniske inngrep i delområdet vurderes å ha få negative virkninger.

Reindrift - konfliktpotensial

Lavt konfliktnivå (-)

Under forutsetning av eventuelt anleggsarbeid legges til perioder på året da reindriften ikke benytter det aktuelle området til beiting, samling eller flytting vil de negative virkningene av anleggsarbeid bli ubetydelige.

Området langs omsøkte 132 kV ledning (liene opp mot Ørtfjellet) anses imidlertid å ha høyt/middels konfliktnivå (---/--). Her kan tekniske inngrep føre til barrierevirkning og kan skremme simlene slik at de ikke bruker området som har høy kvalitet som kalvingsland.

VÅR VURDERING

Hjartåsen kraftverk

Gjennomføring av Hjartåsen kraftverk medfører enda et teknisk inngrep i området. I forhold til Ranelva, vil inngrepet ha betydning for utnytting av denne delen til lakseproduksjon.

I søknaden er det skissert tiltak for å forbedre forholdene nedenfor utløp etter alt. B. Dette er positivt. Det er imidlertid negativt og lite framtidsrettet at elvestrekningen ovenfor Raudfjellforsen ikke lenger kan utnyttes til lakseproduksjon om kraftverket blir bygd. I et laksevassdrag er de øverste delene viktig, da spredning av smolt og yngel skjer ovenfra og nedover. Ranelva har potensiale som storlaksvassdrag, som er hovedårsaken til at Ranelva ble nasjonalt laksevassdrag i 2006. Før vassdraget ble infisert av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* lå fangstene på om lag 2,5 tonn i året. Ranelva er et av fire vassdrag i Nordland som er vurdert å ha en potensiell årlig avkastning på mellom fem og ti tonn laks.

Ranelva har nasjonal 1.prioritet

Dagens situasjon er redusert vannføring i Ranelva ovenfor samløp Bjellåga på grunn av kraftutbygging. Vannføringen er imidlertid et viktig tema i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkårene. I NVE's og Miljødirektoratets forslag til prioritering av vannkraftrevisjoner, har Ranelva høyeste prioritet.

Som et av 50 vassdrag i Norge er Ranelva valgt ut som et « 1.prioritets» vassdrag hvor man ser at man vil få størst miljøgevinst ved å redusere vannkraftproduksjonen. Miljøeffektene er fisk og fiske, øvrig naturmangfold, landskap og friluftsliv. Ranelva er vurdert å ha stort potensiale for miljøgevinst i forhold til krafttap. Nasjonale føringer er gitt fra KMD og OED til vannregionene i januar 2014 om å prioritere vannslipp og magasinrestriksjoner i disse vassdragene, og dette er førende for det videre arbeidet med Ranelva. Her er samfunnsnyttene størst ifølge departementene, vurdert opp mot kostnadene i form av redusert kraftproduksjon og regulerbarhet.

Dette arbeidet er ikke kommet så langt at man har detaljerte tall for vannslipp i Ranelva, men det virker lite fremtidsrettet å tillate inngrep i Ranelva på størrelse med Hjartåsen kraftstasjon. Et slikt inngrep vil være med å undergrave de mulighetene som ligger i å oppnå maksimal miljøgevinst i Ranelva etter konsesjonsrevisjonene, gjennom f.eks å åpne for vandring av fisk opp i de øverste delene. Ranelva står gjennom restaurering og nye tiltak ovenfor mange muligheter. Vi mener at miljøgevinsten vil reduseres gjennom redusert vannføring på 2,4 km strekning forbi Raudfjellforsen og samløp Bjellåga. Ranelva har dessuten flere utfordringer i dag gjennom f.eks gruvedrift.

Rana Gruber.

Det er gitt tillatelse til økt drift ved Rana Gruber, en drift som gir store utslipp til Ranelva i form av suspendert stoff. Dette gir stor belastning for deler av Ranelva, som risikerer å miste sitt potensiale som gyteområde for fisk. I dag er nedslamming en stor utfordring, også i de lakseførende delene nedenfor Reinforsen. Er dette situasjonen i framtiden også, vil de øvrige delene av Ranelva bli enda mer viktig for produksjon av villaks.

132 kV ledningstrase Ørtfjell - Hjartåsen

For å overføre produksjonen fra Hjartås til regionalnettet er det nødvendig å bygge en ny 132 kV kraftledning fra Ørtfjell transformatorstasjon til nye Heimåsen transformatorstasjon ved Messingåga hvor det etableres 22 kV avgang for tilkøpling til Hjartås. En tilknytning av Hjartås på 132 kV vil i følge søker åpne for at det er kapasitet til å mate inn flere andre kraftverk i området – blant annet omsøkte Messingåga. Til den nye transformatorstasjonen i Heimåsen vil det også være mulig å tilkoble eksisterende 22 kV distribusjonsnett i Dunderlandsdalen, - noe som i følge søker vil bedre leveringssikkerhet og spenningssikkerhet i området.

Ingen bygging av det omsøkte anlegget for nettilknytning vil medføre av Hjartås ikke kan realiseres og representerer i så måte nullalternativet.

Bygging av en 132 kV kraftledning i Dunderlandsdalen har vært på sakskartet tidligere. Når behandlingsrundene for konsesjonssaken for Bjellågutbyggingen gikk for fullt (1999 – 2000) søkte også Helgeland kraftlag AL og Statkraft SF om konsesjon for bygging av en 132 kV kraftledning på Strekinga Ørtfjell-Bjellånes. Søkerne den gang hadde skissert 3 alternative trasévalg hvorav et av alternativene ikke er så ulik det alternativet som Miljøkraft Nordland AS nå fremmer på nytt.

Den gang var Rana kommune helt klar på at foreslåtte løsning nederst i lia på vestsiden av Ranelva i Dunderlandsdalen **ikke kan aksepteres**. Kraftlaget/Statkraft hadde selv utredet et alternativ på østsiden av elva som Rana kommune med visse justeringer kunne akseptere såfremt konsesjon for 132 kV ledninga ble innvilget. Rana kommune gjorde den gang et grundig arbeid i denne saksforberedelsen, med bakgrunn i god lokalkunnskap/kompetanse på området, - og kunne anbefale trasévalget på østsiden som ville bli minst til ulempe for berørte interesser. Et trasévalg som i størst mulig grad følger i nærføring med jernbanen gjennom dalen samt eksisterende 22 kV linje helt nord i området. Formannskapet sluttet seg til administrasjonens forslag den gang og vedtok dette i sak 195/2000 den 07.11.2000: «*Dersom konsesjon for 132 kV ledningen innvilges, krever Rana kommune at kommunens forslag legges til grunn for valg av trasé.*

I foreliggende søknad foreligger ingen nærmere vurdering av kommunens tidligere innspill i saken. Det er kun konkludert med at terrenget på østsiden av elva er for bratt og ikke egnet for bygging av en 132 kV linje. Det er også vist til at omsøkte løsning er lagt på vestsiden og lengre ned i dalen og er derfor mindre rasutsatt.

Hva ras angår nevner vi lokale grunneiere som henviser til snøskredet i området sen vinteren 1998 i en sammenhengende bredde av 2 km fra Skredmoen og nordover. Skredet gikk den gang helt ned til E6. Lokalkjente uttrykker at det er helt vanlig med skred i denne delen av Ørtfjellet.

Videre omtaler søker at også lengre opp i Ranelva er det identifisert flere mulige større kraftverksprosjekt som ville kunne dra nytte av en større linjebygging i Dunderlandsdalen for å få krafta ut. Her kan det fra administrasjonens side nevnes til orientering at Fylkesmannen i Nordland har i august 2013 fremmet innsigelse mot Sølvbekken og Gubbeltåga kraftverk i Randalen som NVE hadde ute til høring sist høst.

Det foreslås at Rana kommune opprettholder sitt tidligere standpunkt. Skulle det bli gitt konsesjon for bygging av 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommune sitt tidligere vedtak om traséløsning på østsiden av Ranelva.

Messingåga kraftverk

Tidligere behandling av Rana kommune

Høringen i forbindelse med den forrige konsesjonssøknaden ble behandlet av Miljø-, plan og ressursutvalget den 03.05.2006 i sak 41/06. Den gang var Rana kommune positiv til utbyggingsplanene. Søknaden omfattet imidlertid den gang et mindre inngrep, uten oppdemming av deler av elva. Høringsuttalelsen ble også skrevet i en tid før friskmelding av Ranelva (2009), vedtak av forvaltningsplan med tiltak for Ranelva (2009) og åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene (2013). I det hele tatt – det har skjedd mye siden 2006.

Messingåga er tilnærmet inngrepsfri

Messingåga ligger i en sidedal til Dunderlandsdalen og ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er vegetasjonen frodig. Det er høgstaudeflora med kalkkrevende arter som turt i området. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen. Vei og jernbane krysser imidlertid elven i nedre deler uten at dette påvirker fossene i vassdraget.

Naturverdier

Gjennomføring av Messingåga kraftverk har stor betydning for naturmangfoldet i området. Selv om antallet rødlistearter er få, og fisk er av ubetydelig interesse, har vassdraget verdi som tilnærmet urørt i et område med stor påvirkning. Dunderlandsdalen er sterkt påvirket av kraftutbygging og gruvedrift. En utbygging av Messingåga vil redusere det inngrepsfrie området – INON med flere kvadratkilometer sør for dalen. Vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen kalt bekkekløft eller canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Kløfta er 1300 meter lang. Utløpet fra kraftstasjonen er planlagt der hvor jernbanen krysser elva 700 m oppstrøms E6, i en fossesprøytsone. For Messingåga bekkekløft oppstrøms utløpet, vil en tørrlegging gi negative konsekvenser for naturmiljøet. Dette gjelder også fossesprøytsone Hestdalsfossen.

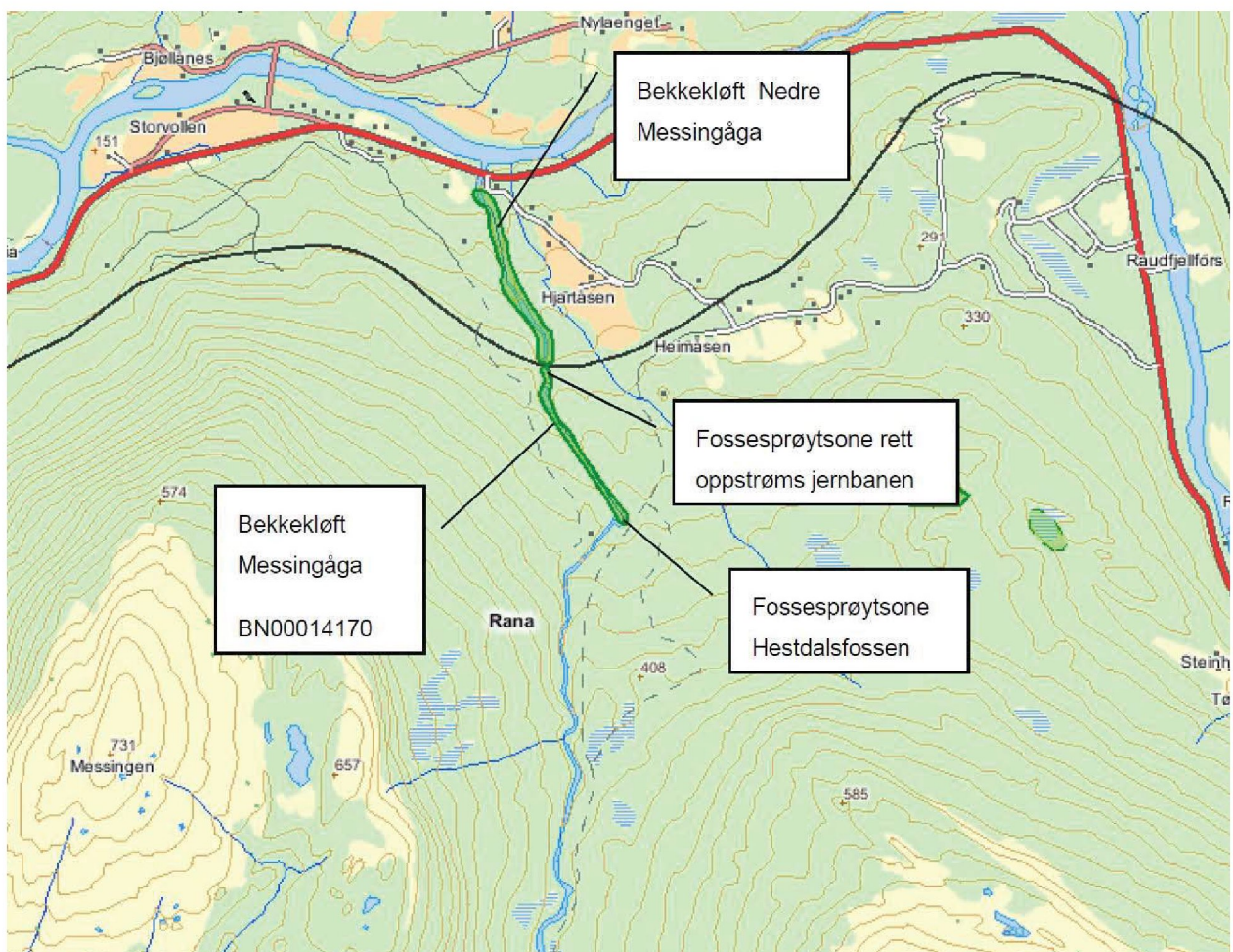

FIG. 4: Naturtyper i nærheten av planområdet.

Forhold til vanddirektivet og forvaltningsplan Ranfjorden

I forvaltningsplan for vannområde Ranfjorden er Ranelva beskrevet som et vassdrag med store utfordringer. Et av de vesentlige utfordringer for vannområdet er nettopp kraftutbygging. Vi er nå inne i prosessen med vilkårsrevisjon av Bjerka – Plura utbyggingen der blant annet minstevannføring, vannslipp, reguleringer og annet vil tas opp på nytt. Ranelva er et belastet vassdrag, mens Messingåga er et av de få vassdragene i området hvor tilstanden er god og det ikke er behov for avbøtende tiltak for å oppnå god miljøtilstand.

Ikke behov for mer kraft

Jamfør vedtak i Rana kommunestyre i sak 93 /13 den 09.12.2013 vedrørende høringen av konsesjonen for Sjonfjellet vindkraftverk. Her gis en vurdering om at ytterligere større kraftutbygginger ikke bidrar til å løse lokal eller global klimatrussel. I Nordland er kraftoverskuddet allerede svært stort og økende, vel 40% i følge vedtaket.

Kommunestyret pekte på at prisene på energi faller. I sektoranalysen for fornybarsatsinga i landsdelen som Nærings- og handelsdepartementet; NHD, har gjennomført, peker kraftbransjen selv på at manglende etterspørsel etter fornybar kraft er en flaskehals for mer utbygging av ny fornybar energi og opprusting av gamle kraftverk. I tillegg er det allerede innvilget konsesjoner på over 26,4 TWh i Sverige og Norge tilsammen.

Kommunal økonomi

Vi ser gjentatte ganger at næringsutvikling i randsonen til nasjonalparker og nasjonalt prioriterte vassdrag er vanskelig og kan være til hinder for nytenking og utvikling. Engasjement er positivt og bra og bidrar til inntekter til både private utbyggere, grunneiere og det offentlige. Flere skatter og avgifter vil bidra til den kommunale, fylkeskommunale og statlige økonomi.

Anleggsfasen i foreliggende tilfelle antas å ha relativ liten innvirkning på kommunal økonomi bortsett fra noe økte skatteinntekter fra lokalt ansatte i denne perioden. Søker opplyser at med bakgrunn i årlig kraftproduksjon og investeringskostnader for Hjartås kraftverk sitt vedkommende vil dette medføre en økt naturressursskatt for Rana kommune på ca. 0,6 mill. NOK/år og Nordland fylkeskommune med 0,1 mill. NOK/år. I tillegg kan man forvente seg en økning i inntektene fra kommunal eiendomsskatt på ca. 0,9 mill. NOK/år. Konsesjonsavgifter er også aktuelt men kan ikke beregnes foreløpig.

KONKLUSJON

Vår konklusjon er at i de foreliggende sakene må imidlertid det naturforvaltningsmessige hensynet være utslagsgivende for kommunens innstilling.

Med bakgrunn i ovennevnte vurderinger foreslås det at Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 14.12.1917 om vassdragsreguleringer § 6, **innsigelse** til søknad om tillatelse til bygging av Hjartås kraftverk.

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen vil være at vi mener redusert vannføring, landskapspåvirkning og andre miljøeffekter i Ranelva som følge av gjennomføring av Hjartås kraftverk vil redusere den tiltenkte miljøgevinsten som er lagt til grunn i for å prioritere Ranelva i nasjonal sammenheng med tanke på vannslipp og magasinrestriksjoner i revisjon av vannkraftkonsesjonen. Dette vil etter vår mening undergrave de nasjonale føringene i forhold til vassdraget, som også innebærer å opprettholde verdien av Ranelva som nasjonalt laksevassdrag.

Skulle en utbygging av Hjartås kraftverk bli en realitet signaliseres det fra Rana kommune sin side at det vil bli stillet krav om konsesjonsavgift og næringsfond som omtalt i vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 17, jfr. § 11 nr. 2, 3 og 4. Det er adgang til i konsesjonen å oppstille betingelser, herunder pålegg om opprettelse av næringsfond, for den enkelte kommune, når dette i det enkelte tilfelle finnes påkrevd av allmenne hensyn eller til ivaretagelse av private interesser som blir skadelidende. Fondet forfaller til betaling når konsesjonen gis, eller innbetales som årlige innbetalinger.

Det foreslås også at Rana kommune fremmer med hjemmel i lov av 29.06.1990 om lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi mm. (energiloven) § 2-1, **innsigelse** til søknad om bygging av 132 kV kraftlinje mellom Ørtfjell og Hjartåsen etter omsøkte trase. Det vises her til formannskapsvedtak 195/00 av 07.11.2000 hvor Rana kommune vedtok å gå i mot å ta i bruk uberørte naturområder for linjebygging i stedet for å samle de tekniske installasjonene som vei, jernbane og eksisterende 22 kV linje mv. på østsiden av Ranelva.

Skulle det derimot blir gitt konsesjon for 132 kV ledningen i Dunderlandsdalen opprettholder Rana kommune sitt tidligere vedtak om at ledningstraseen skal legges på østsiden av Ranelva. I tillegg må det kreves at alt av 22 kV ledninger i Hjartåsenområdet skal kables og legges i bakken.

Videre foreslås det at Rana kommune anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Messingåga kraftverk. Dette begrunnes i at vassdraget innehar naturverdier som fossefall og fossestryk og har også den spesielle naturtypen bekkekløft/canyon, som innehar spennende vekstmiljøer med stort potensiale. Vassdraget ligger i et område med få inngrep. Området er bratt og frodig og på grunn av kalkholdige bergarter er naturmangfoldet stort. Selv om ikke vassdraget gir høye poengsummer på enkeltverdier som fisk, fugl og rødlistearter, synes den samlede verdien stor med tanke på at vi her har et vassdrag som er uten inngrep i vannstrengen

TRYKTE BILAG

- Høringsbrev NVE dat. 09.12.2013 – Hjartåsen kraftverk m/nettilknytning
- Høringsbrev NVE dat. 14.01.2014 – Messingåga kraftverk, planendringssøknad
- Saksprotokoll MPR sak 0041/06 av 03.05.2006 (Tidligere behandling av Messingåga)
- Rapport Miljøfaglig vurdering – delområde 27
- Rapport Miljøfaglig vurdering – delområde 30
- Rapport Miljøfaglig vurdering – delområde 32
- FKS sak 195/00 av 07.12.2000.

UTRYKTE BILAG

- Komplette søknad Hjartåsen kraftverk m/nettilknytning:
<http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=4947&type=11>
- Komplette søknad Messingåga kraftverk - planendringssøknad:
<http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=4325&type=11>
- Publikasjon NVE: Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering (Jfr. side 67-70):
http://webby.nve.no/publikasjoner/rapport/2013/rapport2013_49.pdf

Mo i Rana, teknisk avdeling den 26. februar 2014

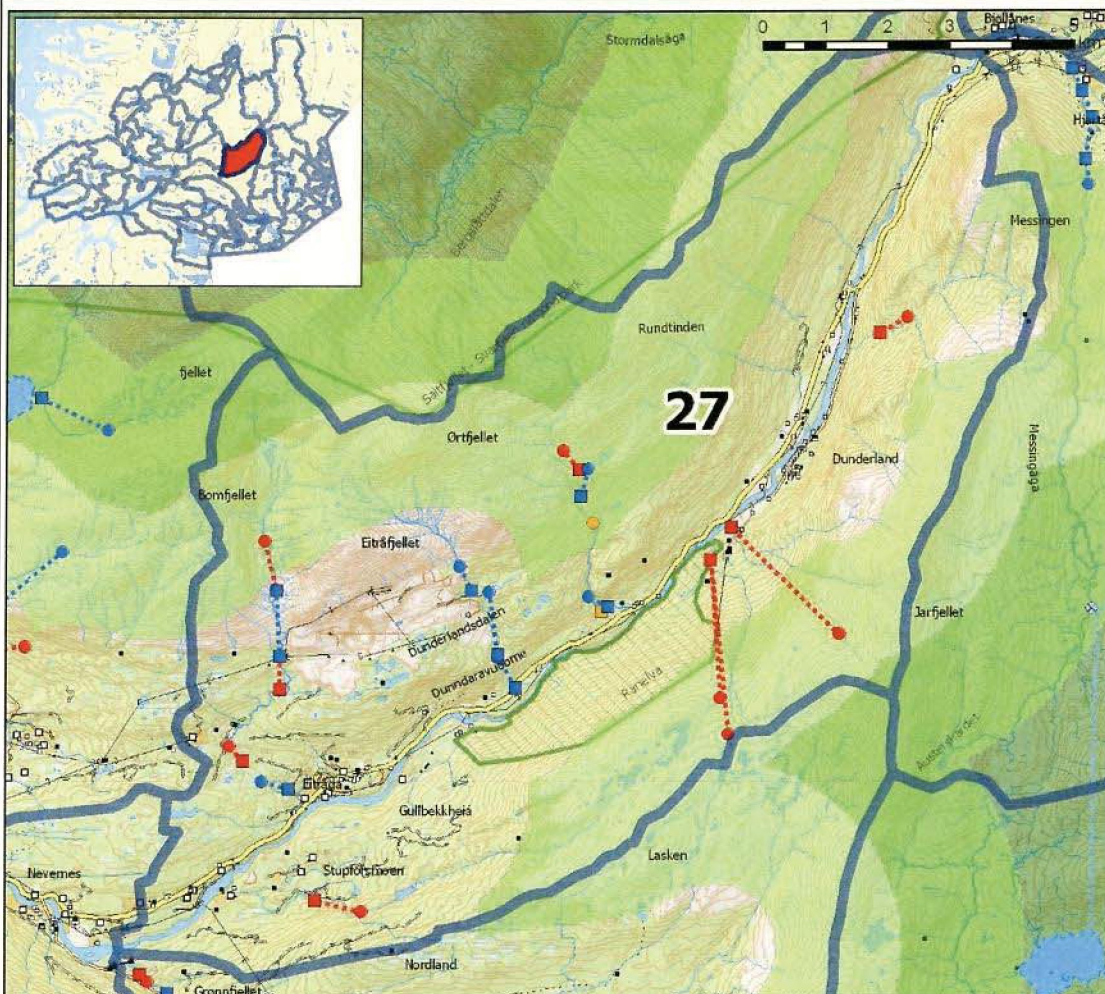
Sverre Å. Selfors
Teknisk sjef

Dag-Arnfinn Nilsen
saksbehandler

Hilde Sofie Hansen
Miljøvernsjef

Delfelt nr:	27	Navn:	Dunderlandsdalen
Regine:	156.E0		

Kartutsnitt delfelt

Planstatus

Kommuneplan: Stort sett LNF-sone 1, men også noe areal avsatt til gruvedrift.

Vassdragsvern: Delfeltet er ikke vernet i medhold av Verneplan I-IV.

Områdevern: Lian naturreservat (barskog) på østsida av dalføret ble vernet i 2001.

Landskapsregion: Lavere liggende deler av Dunderlandsdalen ligger i landskapsregion 33.6 *Innlandsbygdene* i Nordland, underregion *Indre Rana*. Høyere liggende områder i SØ ligger i landskapsregion 35.9 *Lågfjellet* i Nordland og Troms, underregion *Rostatfjellet/Kaldavatnet*, mens høyere liggende områder i NV ligger i 36.7 *Høgfjellet* i Nordland og Troms, underregion *Saltfjellet*.

INON: 36% av delfeltet ligger i INON sone 2, mens 4% ligger i INON sone 1. Det er ingen *villmarkspregede områder* igjen i dette delfeltet. De inngrepsfrie naturområdene er lokalisert til fjellområdene på begge sider av dalføret.

Kraftutbygging: Strandjordelva kraftverk (1,0 MW) ble satt i drift i 2005. NVEs ressurskartlegging har påvist hele 16 mulige småkraftprosjekter i dette området. Disse er lokalisert til Eitråga (fire prosjekter), Litlåga (tre prosjekter), Strandjordelva (tre prosjekter, derav ett i konflikt med eksisterende prosjekt), Messingåga, Mobekken, Laskbekken (to prosjekter), Henriktjørbekken og i bekken mellom Otertjønnna og Moen.

Områdebeskrivelse og verdivurdering

Natur- og kulturlandskap

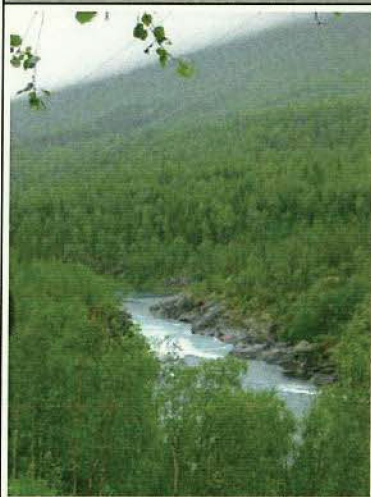
Delfeltet omfatter et avsnitt av Dunderlandsdalen mellom samløpet med Messingåga (øverst) og samløpet med Grønffellåga (nederst). Dalformen er karakteristisk for øvre deler hvor Jarfjellet (1117 m oh.) i øst og Ørtfjellet (1346 m oh.) i vest avgrensner feltet, men denne karakteren svekkes noe fra Almhaugen og ned. Skredmateriale dekker store deler av dalbunnen og utjevner formene. Mindre partier med breløvsavsetninger finnes langs deler av elveløpet. Skogen står tett i dalsidene, og grana dominerer sammen med et stedvis stort lauvinnslag. Selv om store deler av delfeltet er uthogd, så er også noe

Middels verdi (**)

<p>gammelskog på kalkrik berggrunn vernet som naturreservat. Ranelva renner stort sett nokså rolig over strekningen med enkelte unntak. Hovedelva skyter fart over en kort strekning nedenfor Brommaneset og over en lengre strekning nedenfor Dunderlandshagen. Stupforsen nedenfor Eiterå er et dramatisk element i landskapet. Enkelte tilløpsbekker er tydelige i dalrommet. Særlig gjelder dette Messingåga fra øst, Mellabekken/Mobekken fra øst og Eiteråga fra vest. Det er relativt mye jordbruksmark innenfor delfeltet både omkring Dunderland og i Eiterå. Gårdsbebyggelsen sammen med grasarealene skaper kontraster og åpner landskapet lokalt. E6, jernbanen, høyspentledning og bruer er tekniske inngrep i delfeltet som alle er konsentrert til dalbunnen.</p> <p>Nevernes kirkested (stående kirke) ligger innenfor delfeltet.</p> <p>Ranelva med enkelte tilløpselver skaper liv, kontrast og representerer til dels også betydelig inntryksstyrke. Kulturinnslaget bidrar også til mangfoldet og åpner for utsyn. Eiterågas løp gjennom karstlandskapet er også et spennende innslag, men i liten grad eksponert.</p> <p><i>Delfeltet tilordnes evalueringsklasse B1.</i></p>	
<p>Naturmiljø og verneinteresser</p> <p>Betydelige arealer er dekket av kalkrike bergarter (dolomittmarmor, kalkspatmarmor og kalkglimmerskifer, men det er også noe glimmerskifer. Det er trolig noe varierende med løsmasser, men sjelden tykke lag. Hovedvassdraget renner stort sett jevnt, men danner et mindre fossefall (Stupforsen) i nedre deler. De fleste sidevassdragene er bratte og flere danner små bekkedaler. Flere av dem har elveløp som forsvinner under bakken på strekninger med kalkstein, og karstfenomener opptrer også flere andre steder i området.</p> <p>Lisidene domineres av granskog, mens det er sparsomt med furu. Frodig vegetasjon medfører stedvis raskt oppslag av lauvskog etter inngrep som skogsdrift, samt i form av fjellbjørkeskog opp mot snaufjellet. Gardsbruk finnes bare spredt, primært på nordsida av dalen, mens det er få på sørsiden. En del av barskogen ligger i mellomboreal sone, mens fjellet strekker seg opp mot breer i høyalpin sone. I det litt mer småkuperte landskapet i sørvest er det lokalt noe innslag av myr, mens det er dårlig med dette i den noe mer trange dalen oppover mot nordøst.</p> <p>Mye av granskogen er ung som følge av omfattende flatehogster i nyere tid, men stedvis finnes det rester av gammel og dels urskogsnaer granskog (ikke minst innenfor Lian naturreservat). Gardsbrukene i området er dels i intensiv drift, dels nedlagt.</p> <p>Mye kalkrik berggrunn i lisidene fører til at rike skogtyper er forholdsvis utbredt og vanlige, som høvstaude- og storbregneskog. Det er også noe fattigere typer (som blåbær- og småbregneskog). Fordeling av myrtyper er mangelfullt kjent, men både fattige og rike typer er representert.</p> <p>Det er registrert enkelte store naturtyper i området, samt flere mindre, knyttet til kalkrik, gammel granskog og kalkrik fjellvegetasjon. Det er stort potensial for flere verdifulle lokaliteter tilknyttet de samme naturtypene. Det er også potensial for rikmyr og det kan finnes kvaliteter knyttet til kalkrike innsjøer, bekkeløfter og fossefall. I Lian naturreservat er et relativt høyt antall rødlistearter påvist, særlig blant sopp, men også enkelte lavarter. Flere av dem er både nasjonalt og internasjonalt sjeldne. Også andre steder i området er det funnet en del rødlistearter, men enkelte forekomster vurderes som tapt som følge av inngrep (ikke minst på Ørtfjellmoen). Potensialet for flere funn er samtidig godt, ikke minst på steder med kombinasjon mellom kalkrik berggrunn og gammel granskog.</p> <p>Ranelva har tidligere hatt stor laksebestand (tapt som følge av Gyrodactylus), og har sjøaurebestand i kategori 4a (reduert, men fortsatt stor bestand), samt sjørøyebestand i kategori Y (ikke selvreproduserende). Anadrom laksefisk kan vanligvis vandre opp Ranelva gjennom hele delfeltet, men fisketrappen nede i Reinforsen er stengt inntil friskmelding av Ranelva (sannsynligvis i 2011).</p> <p>Samlet gis området høy verdi. Påviste verdier er særlig knyttet til kalkrik og gammel skog og kalkrik fjellvegetasjon, og potensialet for flere slike miljøer er høyt.</p>	<p><i>Stor verdi (***)</i></p>
<p>Friluftsliv og reiseliv</p> <p>Det er muligheter for stor- og småviltjakt (statskog) og fising i Ranelva og enkelte av de mindre vatna i delområdet. For toppturer på ski til "den fantastiske utsikten" på Bomfjellet (1 311 m.o.h.) anbefales det å starte fra Ørtfjellet/Tørrbekkmoen. Ørtfjellet er også beskrevet som en topptur på ski. Denne toppturen tar utgangspunkt i start fra Storvollen og går sørvestover mot toppen. Det er kartlagt flere grotter i delområdet.</p>	<p><i>Middels/Liten verdi (***)</i></p>
<p>Reindrift</p> <p>Ranelva danner grense mellom Ildgruben og Saltfjellet reinbeitedistrikt. Strekningen Lasken – Dunderland – Messingen benyttes som høstbeiteområde av Ildgruben reinbeitedistrikt. Nord for Ranelva har Saltfjellet reinbeitedistrikt vinterbeite på Eiterågfjellet, avgrenset i nord av Bomfjellet – Ørtfjellet – Rundtinden. Det samme området i tillegg til hele lisida nord til Bjøllånes benyttes som vårbeiteområde (kalvingsland). Det er særdeles viktig at simlene ikke forstyrres i kalvingsperioden. Det går flytt- og trekkleier ved Eiteråfjellet og i lia nedenfor Ørtfjellet mot Rundtinden.</p>	<p><i>Stor/Middels verdi (***)</i></p>
<p>Konfliktpotensial</p>	
<p>Natur- og kulturlandskap</p> <p>Tilløpsbekkene gir viktige bidrag til landskapets variasjon og inntryksstyrke. Flere av de mest iøynefallende tilløpsbekkene er vurdert som interessante for utbygging.</p>	<p><i>Middels konfliktnivå (--)</i></p>

<p>Naturmiljø og verneinteresser Konfliktpotensial i forhold til vassdragsutbygging vurderes som middels. Det er påvist noe verdier knyttet til vassdragsnære miljøer som kan bli negativt berørt ved utbygging, og faren for negative virkninger av anleggsarbeidet på andre verdifulle miljøer er ganske stor. Spesielt store verdier langs vassdrag ser likevel så langt ut til å mangle, samtidig som høyt rødlistede fuktrevende arter heller ikke er funnet hittil.</p>	<p>Middels konfliktnivå (-)</p>
<p>Friluftsliv og reiseliv Det er mange tekniske inngrep i delområdet (E6, jernbane, boligbebyggelse, veier, landbruk m.m). Begrensede tekniske inngrep i delområdet vurderes å ha begrensede negative virkninger. En mer omfattende utbygging (fjr. NVEs ressurskartlegging) vil kunne påvirke områdets kvaliteter med tanke på friluftsliv og reiseliv i større grad.</p>	<p>Middels/Lavt konfliktnivå (-/-)</p>
<p>Reindrift Under forutsetning at eventuelt anleggsarbeid legges til perioder på året da reindriften ikke benytter det aktuelle området til beiting, samling eller flytting vil de negative virkningene av anleggsarbeidet bli ubetydelige. Anleggsarbeid i vårperioden når simlene skal kalve kan gi store negative virkninger. Tekniske inngrep oppe i liene opp mot Ørtfjellet og Bomfjellet kan føre til barrierevirkning og kan skremme simlene slik at de ikke bruker områder som har høy kvalitet som kalvingsland. Tekniske installasjoner i kalvingslandet og i trekkleiene gir både direkte- og indirekte arealtap og kan føre til barrierevirkninger på reinen dette vil kunne føre til store negative virkninger for reindriften.</p>	<p>Høyt/Middels konfliktnivå (---/-)</p>

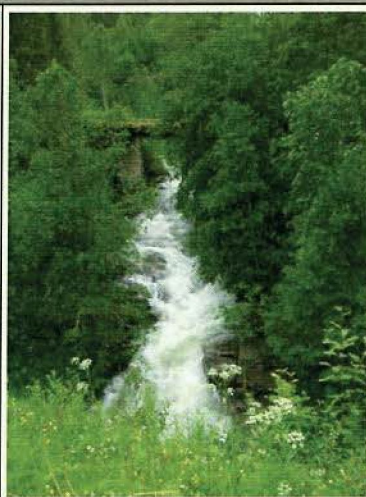
Bilder fra delfeltet

Ranelva ovenfor Andreasplassen.
Foto: Morten W. Melby

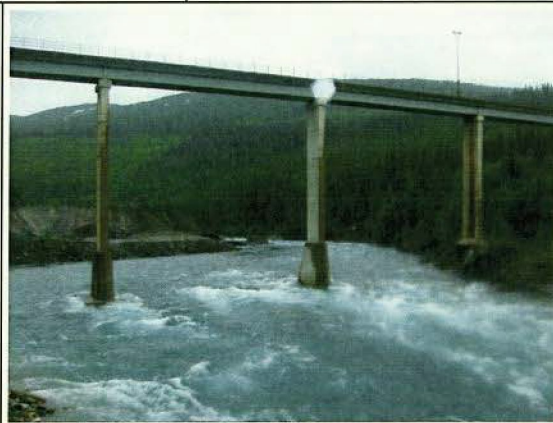
Mobekken/Mellabekken.
Foto: Morten W. Melby

Eiteråga mot E6.
Foto: Morten W. Melby

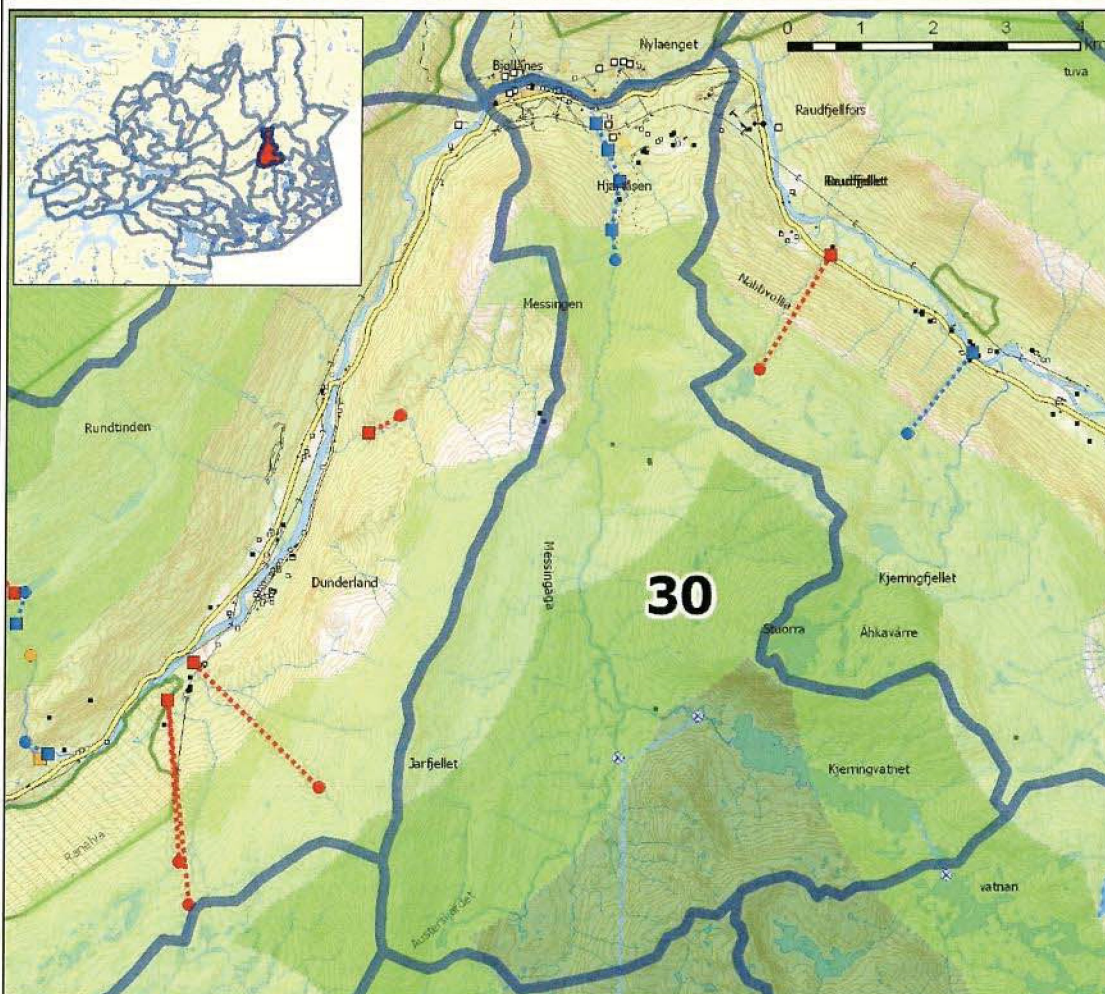
Eiteråga før den går under jorda. Foto: Geir Gaarder

Ranelva ved Ørtfjellmoen. Foto: Morten W. Melby

Delfelt nr:	30	Navn:	Messingåga
Regine:	156.F1A, 156.F11 og 156.F12		

Kartutsnitt delfelt

Planstatus

Kommuneplan: Hele delfeltet er avsatt som LNF-sone 1.

Vassdragsvern: Delfeltet er ikke vernet i medhold av Verneplan I-IV.

Områdevern: Ingen områder innenfor delfeltet er vernet i medhold av Naturvernloven.

Landskapsregion: Lavereliggende deler av delfeltet, dvs. Messingådalen opp til ca kote 400, ligger i landskapsregion 33.6 Innlandsbygdene i Nordland, underregion Indre Rana. Øvrige deler av delfeltet ligger i landskapsregion 35.9 Lågfjellet

i Nordland og Troms, underregion Rostafjellet/Kaldavatnet.

INON: 29% av delfeltet ligger i INON sone 2, mens 40% ligger i INON sone 1 og hele 20% er klassifisert som villmarkspregede naturområder. Med unntak av nedre del av Messingådalen (Heimåsen – Hjørtåsen – Storvollen) så fremstår dette delfeltet med andre ord som inngrepsfritt.

Kraftutbygging: NVEs ressurskartlegging har påvist flere mulige utbyggingsalternativer i nedre del av Messingåga (med inntak på ca kote 390 og flere alternative kraftstasjonsplasseringer fra kote 360 og ned til utløpet). Et prosjekt som tidligere er vurdert i Samla Plan, og som innebærer overføring av Koppervatnet, Rismålsbekken og Skredbekken, vil berøre området dersom det blir realisert.

Områdebeskrivelse og verdivurdering

Natur- og kulturlandskap

Delfeltet omfatter Messingådalen som strekker seg nord-sør og dreneres av Messingåga som faller ned mot Ranelva fra sør. Delfeltets sørlige og øvre deler avgrenses av høg fjell på begge sider, men har en mindre tydelig avgrensning mot sør. Dalføret stiger relativt raskt, og vider seg samtidig ut. I øst fanger vassdraget inn et relativt stort vann, Kjerringvatnet (625 m oh.). Et tykt morenedekke fyller dalbunnen og er stedvis overdekt av mindre breelavsetninger. I lavereliggende deler dominerer tette granplaninger men

Stor/Middels
verdi (****/**)

<p>med et frodig lauvinnslag i grensa mot innmarksarealene nedenfor. Bjørka danner skoggrensa. Størstedelen av delfeltet ligger imidlertid over skoggrensa. Messingåga har et svært dramatisk nedløp mot Ranelva, og er blant annet gjenstand for biologisk oppmerksomhet. Visuelt oppstår stor dramatik, særlig i nedre deler. Dette avsnittet er imidlertid relativt lite eksponert. Jordbruksmark dominerer uttrykket i dalførets inngang og nedre deler. Ovenfor innmarka er det liten kulturpåvirkning, og indre deler av delfeltet er blant annet karakterisert ved sitt fravær av tekniske inngrep.</p> <p>Det er ikke gjort arkeologiske registreringer innenfor delfeltet.</p> <p>Delfeltets inngrepsstatus og Messingågas dramatiske løp mot Ranelva er vesentlige bidrag til landskapets mangfold, kontrastrikdom og inntrykksstyrke.</p> <p><i>Delfeltet tilordnes evalueringsklasse A2.</i></p>	
<p>Naturmiljø og verneinteresser</p> <p>Berggrunnsforholdene varierer noe, men under skoggrensa er det mye kalkrik berggrunn. Elva renner nedover ei ganske jevn li uten større bergvegger i lisisida, men selve elva skjærer seg ned i ei trang kløft og danner et par markerte fossefall på strekningen, med tilhørende fosseenger. Området ligger i svakt oseanisk seksjon, samt nordboreal og lavalpin til mellomalpine vegetasjonssoner.</p> <p>Under skoggrensa er det primært fjellbjørkeskog, men denne er stedvis tilplantet med gran. Furu opptrer bare sparsomt. Jernbanelinja krysser vassdraget i nedre deler og rundt denne ligger et par gardsbruk. Skogen virker middels hardt utnyttet, og enkelte gammelskogskvaliteter er påvist, men sparsomt. Utenom selve vassdraget er det lite våtmark og myr under skoggrensa.</p> <p>Mye av skogen er ganske frodig høgstaudeskog, selv om det også finnes fattigere blåbær- og småbregneskog, særlig i øvre deler av lia. Velutviklede kildesamfunn ble observert i lisisida. Vegetasjonen oppe på snaufjellet er lite kjent, men det bør forventes innslag av rike plantesamfunn flere steder.</p> <p>Rødelistearten orejammose (NT) er funnet langs nedre deler av elva, en art som virker knyttet til fosseenger. I tillegg er enkelte rødlistede lav og planter funnet langs elva eller i nærområdet, og det er et klart potensial for flere slike. Vintererle hekket sannsynligvis i 2008, en meget sjelden art i Nord-Norge. Elvekløfta er registrert som verdifulle naturtyper både ovenfor og nedenfor jernbanelinja, i begge tilfeller lokaliteter av stor verdi. Det er potensial for verdifull beiteskog i nærområdet til gårdsbrukene, rike kildesamfunn i lisisida, samt rik fjellvegetasjon oppe på snaufjellet.</p> <p>Samlet gis området stor verdi. Verdiane er særlig knyttet til elva med tilhørende fossefall og kløftmiljø, men det antas også å forekomme spredte verdier i lisisidene rundt, samt oppe på snaufjellet.</p>	<p><i>Stor verdi (***)</i></p>
<p>Friluftsliv og reiseliv</p> <p>Den nordligste delen av delområdet er nærområde for korte dagsturer for lokalbefolkningen på Hjaråsen. Det er muligheter for stor- og småviltjakt (statskog) og fiske i vatnan i delområdet.</p>	<p><i>Liten verdi (*)</i></p>
<p>Reindrift</p> <p>Store deler av delområdet benyttes av Ildgruben reinbeitedistrikt som høstbeiteområde.</p>	<p><i>Liten verdi (*)</i></p>
<p>Konfliktpotensial</p>	
<p>Natur- og kulturlandskap</p> <p>Det vil være vanskelig å unngå ødeleggelse av delfeltets største landskapskvaliteter (bekkekløft med stor inntrykksstyrke) ved en utbygging av Messingåga. Dette tilsier at utbygging av småkraftprosjekter i dette delområdet har et høyt konfliktnivå.</p>	<p><i>Høyt konfliktnivå (---)</i></p>
<p>Naturmiljø og verneinteresser</p> <p>Siden naturverdiene i vesentlig grad er knyttet til selve elva og nærområdet til denne så vil vassdragsutbygging kunne påvirke og forringe disse sterkt. Konflikten vurderes derfor som stor. Utbygging vil særlig føre til tap av kvaliteter knyttet til fosseenger, men også øvrig artsmangfold i kløftmiljøene vil trolig kunne påvirkes negativt.</p>	<p><i>Høyt konfliktnivå (---)</i></p>
<p>Friluftsliv og reiseliv</p> <p>Det er få tekniske inngrep i delområdet (bebyggelse og landbruk i nord). Begrensede tekniske inngrep i delområdet vurderes å ha få negative virkninger.</p>	<p><i>Lavt konfliktnivå (-)</i></p>
<p>Reindrift</p> <p>Under forutsetning at eventuelt anleggsarbeid legges til perioder på året da reindriften ikke benytter det aktuelle området til beiting, samling eller flytting vil de negative virkningene av anleggsarbeidet bli ubetydelige. Reinen er minst var for tekniske inngrep i høstbeiteområdet og tekniske inngrep nord i delområdet har ubetydelige negative virkninger på reindriften.</p>	<p><i>Lavt konfliktnivå (-)</i></p>

Bilder fra delfeltet

Kalkrik fosseeng. Foto: Geir Gaarder

Nedre deler. Foto: Morten W. Melby

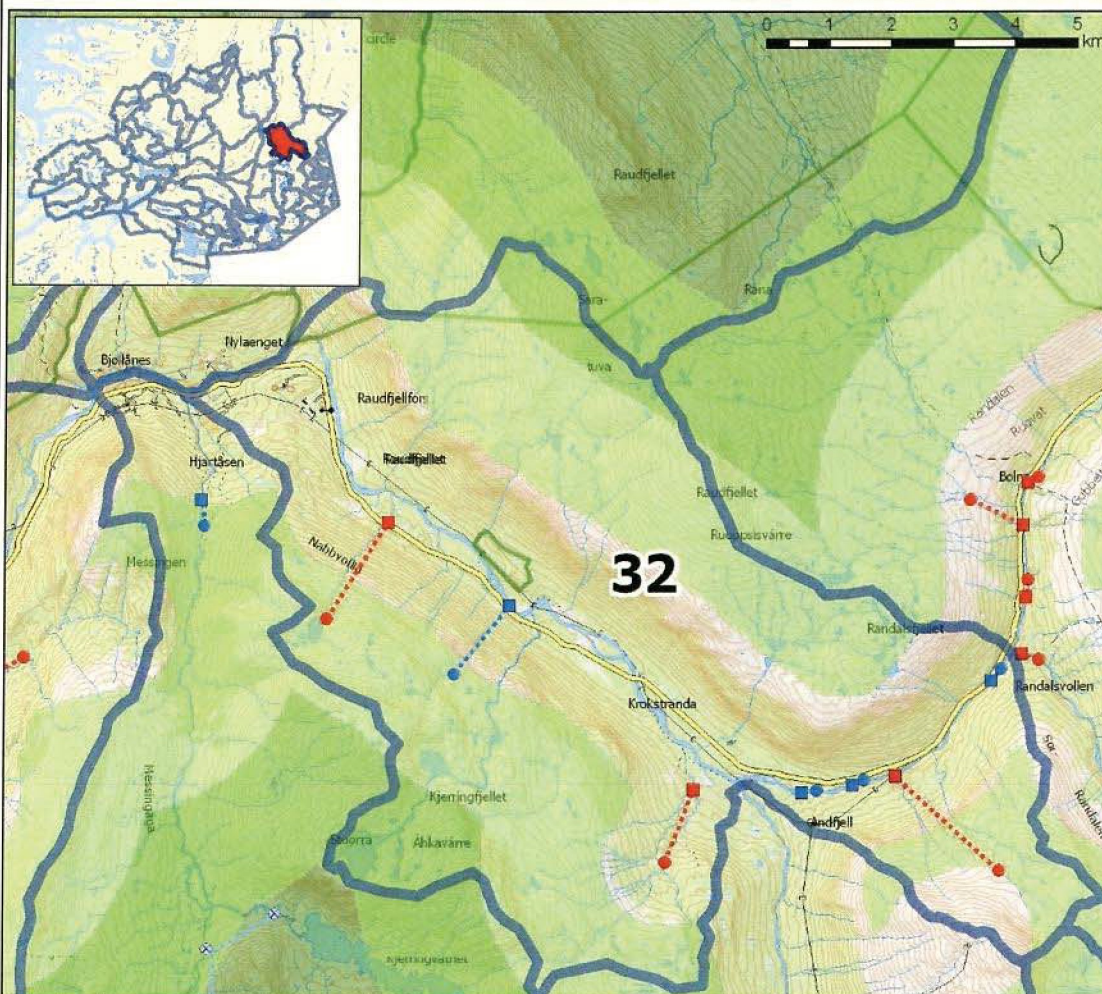
Sørover fra Heimåsen. Foto: Morten W. Melby

Nedre deler. Bekkekløft (verdi A). Foto: Kjetil Mork

Delfelt nr:	32	Navn:	Ranelva (Bjøllåga – Gubbeltåga)
Regine:	156.G0 og 156.H0		

Kartutsnitt delfelt

Planstatus

Kommuneplan: Stort sett LNF-sone 1. Området rundt utløpet av Virvasselva er avsatt som LNF sone 2.

Vassdragsvern: Delfeltet er ikke vernet i medhold av Verneplan I-IV.

Områdevern: Solhaug naturreservat (barskog) på nordsida av Ranavassdraget ble vernet i 1992. I tillegg ligger den nordlige delen av delfeltet innenfor Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark.

Landskapsregion: Lavereliggende deler av delfeltet, dvs. under ca kote 700, ligger i landskapsregion 33.6 *Innlandsbygdene i Nordland*, underregion *Indre Rana*. Fjellområdet på sørsida av dalføret ligger i landskapsregion 35.9 *Lågfeltet i Nordland og Troms*, underregion *Rostafjellet/Kaldavatnet*, mens fjellområdet på nordsida ligger i landskapsregion 36.7 *Høgfjellet i Nordland og Troms*, underregion *Saltfjellet*.

INON: 43% av delfeltet ligger i INON sone 2, mens 7% ligger i INON sone 1. Det finnes ikke lenger villmarkspregede naturområder i dette delfeltet.

Kraftutbygging: NVEs ressurskartlegging har påvist sju mulige prosjekter i dette området. Disse ligger i Heimre Tørrbekken, Austre Tørrbekken, Breiddalsbekken, bekken ved Vakkermoen og i Ranelva (tre prosjekter). De tre sistnevnte prosjektene er småkraftprosjekter (1-10 MW), mens de fire førstnevnte dreier seg om minikraftverk (0,1 – 1 MW).

Områdebeskrivelse og verdivurdering

Natur- og kulturlandskap

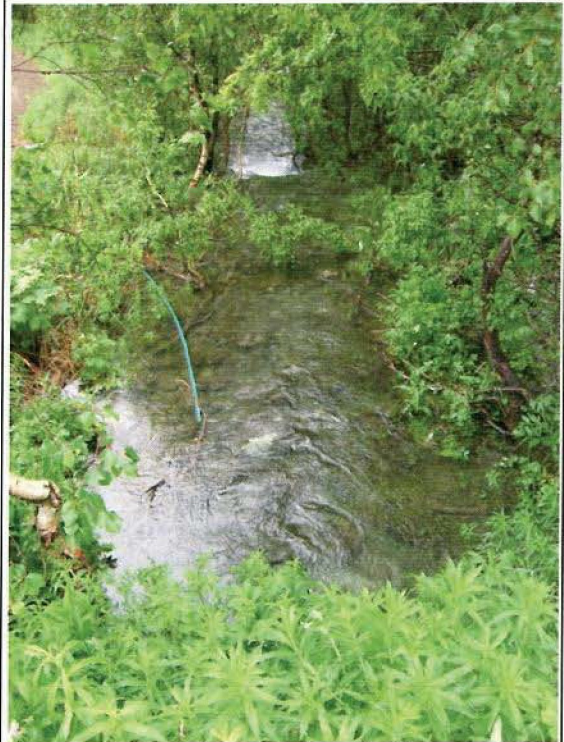
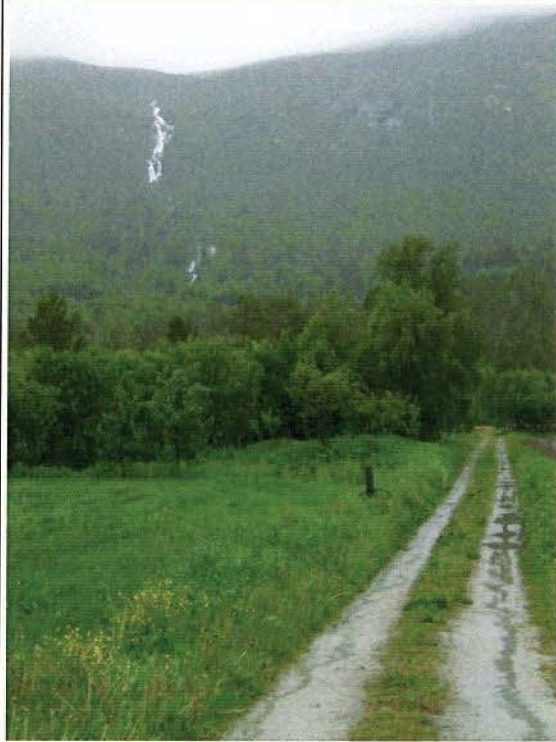
Delfeltet omfatter et avsnitt av Dunderlandsdalen mellom tilløpet fra Virvassdalen (øverst) til samløpet med Messingåga. Dalformen er utpreget U-formet med massive dalsider som strekker seg opp mot 800 m oh. på begge sider. Tykke morenemasser er gjennomgående dekt av breelvsedimenter langs elveløpet. Tresjiktet er tett. Grana dominerer i sidene, stedvis i blanding med lauv. Furu trer inn på de lettrenerte løsmassene i dalbunnen, mens bjørka alene danner skoggrensa mot snaufjellet. Et lite furuskogsreservat

Middels verdi (**)

<p>ligger i dalbunnen sentralt i delfeltet. Ranelva renner vid og stort sett nokså rolig over strekningen. Nabbforsen er imidlertid et markert unntak. Tilløpsbekkene fra nordøst er godt synlige fra dalrommet, og særlig Møbekken og Storbekken er tydelige blikkfang på forsommeren. Det finnes et spennende landbruksmiljø innenfor delfeltet med flotte bygninger og mindre partier med innmark spredt på flere lokaliteter. E6, jernbane og en høyspentlinje følger dalbunnen og hovedelva gjennom hele delfeltet.</p> <p>Det er registrert en fangstgrop (ulv) like ved Krokstrand,</p> <p>Ranelva i kombinasjon med bebyggelse og innmarksarealer skaper variasjon innenfor delfeltet selv om elementene er gjentakende. Dalsidene er på sin side svært massive med en monoton som kun brytes av enkelte livgivende tilløpsbekk over skoggrensa.</p> <p><i>Delfeltet tilordnes evalueringsklasse B1.</i></p>	
<p>Naturmiljø og verneinteresser</p> <p>Berggrunnen er noe varierende, med en del fattige typer i øvre deler, og mer rike i nedre deler. Sistnevnte inkluderer foruten mye glimmerskifer også mindre innslag av kalkfyllitt/kalkspatmarmor). Det er noe løsmasser i området, primært nokså grove, men berg i dagen finnes hist og her i lisdene. Klimaet er forholdsvis kontinentalt, og dette er trolig det beste delområdet for østlige trekk i floraen under skoggrensa i kommunen.</p> <p>Øverst i liene og innover på sidene er det snauffjell, primært i lavalpin sone. Nede i dalen er det en del fjellbjørkeskog, men barskogsinnslaget øker gradvis nedover i dalen. Det er mest furu, og dette er antagelig det viktigste furuskogsområdet (biologisk sett) innenfor Rana kommune. Det er også plantet litt gran, og helt nederst kommer det så vidt inn naturlig granskog. For øvrig begrenser ferskvann seg til vassdrag, inkludert små flommarker og sidebækker til hovedelva. Her finnes også en del små myrflekker, fuksig og antagelig kildeframsprung. Disse har ofte et intermedialt til ganske rikt preg. Furskogen varierer fra fattig lavfurskog, via bærlyngskog (kanskje vanligst) til røsslyngfurskog.</p> <p>Det er en del ung til middelaldrende furskog i dalen, men også noe eldre furskog. Granskogen er nyetablert og ganske ung. Bjørkeskogen er av varierende alder, men trolig forekommer innslag av eldre lauvskog flere steder. Det finnes enkelte kulturlandskap i området, og selv om mye er preget av gjengroing, så medfører det relativt kontinentale klimaet at dette tar noe tid.</p> <p>Det er kjent et par verdifulle naturtyper (gammel furskog, bjørkeskog med høgstaude) og et par rødlistearter (dels knyttet til gammel furskog og dels rikmyr). Potensialet for flere verdifulle miljøer og rødlistearter er ganske høyt. Dette gjelder særlig ulike kalkrike typer (rikmyr, rike kilder, rik fjellvegetasjon), men i noen grad også gammelskog (gammel furskog, gammel bjørkeskog) og kulturlandskap (naturbeitemarksrester, både tilknyttet gammel jordbruksmark, men også skogsenger og kantsonemiljøer). Generelt er det grunn til å være særlig oppmerksom på østlige elementer og arter.</p> <p>Ranelva har tidligere hatt stor laksebestand (tapt som følge av Gyrodactylus), og har sjøaurebestand i kategori 4a (reduert, men fortsatt stor bestand), samt sjørøyebestand i kategori Y (ikke selvreproduserende). Anadrom laksefisk kan vanligvis vandre opp til Raufjellforsen innenfor delfeltet, men fisketrappen nede i Reinforsen er stengt inntil friskmelding av Ranelva (sannsynligvis i 2011).</p> <p>Samlet gis området høy verdi. Begrunnelsen ligger delvis i registrerte og potensielle verdier, men også i at dette er en av få områder i regionen der det forekommer kontinentalt pregede skogsmiljøer. Verdiene er geografisk spredt og knyttet til ulike naturtyper, men i begrenset grad selve vassdraget.</p>	<p><i>Stor verdi (****)</i></p>
<p>Friluftsliv og reiseliv</p> <p>Med utgangspunkt i campingplassene på Krokstrand/Elvmothei er delområdet nærområde for friluftslivsaktiviteter. Statskog har hytteutleie ved Krokstrand (Krokstua). Det er muligheter for stor- og småviltjakt (Statskog) og fiske i elvene i delområdet. Området er også "inngangsport" til Saltfjellet, og mange turister passerer gjennom delområdet.</p>	<p><i>Middels/Liten verdi (***)</i></p>
<p>Reindrift</p> <p>Ranelva danner grense mellom Ildgruben og Saltfjellet reinbeitedistrikt. Nabbvollia benyttes som høstbeiteområde av Ildgruben reinbeitedistrikt. Hele delområdet nord for Ranelva benytter Saltfjellet reinbeitedistrikt som høst- og vårbeite (kalvingsland). Det er særdeles viktig at simlene ikke forstyrres i kalvingsperioden. Saltfjellet reinbeitedistrikt benytter det samme arealet som vinterbeite. De østlige delene brukes tidlig på vinteren, mens området nordøst for Krokstrand også benyttes utover seinvinteren.</p>	<p><i>Stor/Middels verdi (****/**)</i></p>
<p>Konfliktpotensial</p>	
<p>Natur- og kulturlandskap</p> <p>Det er særlig tilløpsbekkene fra nordøst som utgjør blikkfang innenfor delfeltet. Dette er viktige elementer som bryter med dalsidene ensartede uttrykk. Det er imidlertid tilløpsbekkene fra sørvest som har beregnet lønnsomhet i en eventuell utbygging.</p>	<p><i>Lavt konfliktnivå (-)</i></p>
<p>Naturmiljø og verneinteresser</p> <p>Konfliktpotensial i forhold til vassdragsutbygging vurderes som lavt. Det er ikke påvist spesielle verdier knyttet til vassdragene, og potensialet for slike virker også lite.</p>	<p><i>Lavt konfliktnivå (-)</i></p>
<p>Friluftsliv og reiseliv</p> <p>Det er tekniske inngrep i delområdet (E6, jernbane, boligbebyggelse m.m.). Begrensede tekniske inngrep i delområdet vurderes å ha få negative virkninger.</p>	<p><i>Lavt konfliktnivå (-)</i></p>

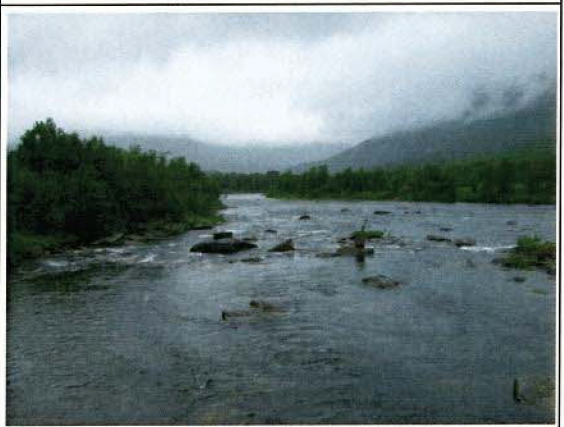
<p>Reindrift Under forutsetning at eventuelt anleggsarbeid legges til perioder på året da reindriften ikke benytter det aktuelle området til beiting, samling eller flytting vil de negative virkningene av anleggsarbeidet bli ubetydelige. Anleggsarbeid i vårperioden når simlene skal kalve kan gi store negative virkninger. Tekniske installasjoner sør for Ranelva har ubetydelige negative virkninger på reindriften. Tekniske installasjoner i kalvingslandet (områdene nord for Ranelva) kan skremme simlene og føre til at de ikke bruker dette kalvingslandet. De negative virkninger for reindriften kan bli store.</p>	<p>Lavt konfliktnivå (-)</p>
--	--

Bilder fra delfeltet

Storbekken vest for Storholmen. Foto: Morten W. Melby

Pista mellom E6 og Ranelva. Foto: Morten W. Melby

Ranelva ved Raudfjellet. Foto: Morten W. Melby

Ranelva ved Raudfjellet. Foto: Morten W. Melby

Arkivnr.: S 11

F.sak 195/2000.

Saksbehandlere: Gunnar Brattli, plankontoret,
Hilde Sofie Hansen, miljøvernkontoret

Sak:

**HELGELAND KRAFTLAG A/L – STATKRAFT SF. SØKNAD OG KONSEKVEN-
UTREDNING FOR 132 kV KRAFTLEDNING ØRTFJELL – BJELLÅNES, OG 22 kV
KRAFTLEDNING BJELLÅNES – DAMSTED BJELLÅDALEN.**

Vedtaket kan ikke påklages.

Evt. vedleggsliste finnes på slutten av saksframlegget.

BEHANDLINGSORGAN:	Sak nr.	Møtedato:	Voteringsresultat	Som forslag
1. Miljø-, plan- og ressursutvalget	92/00	18.10.2000		
2. Formannskapet	95/00	07.11.2000	✓	
3.				

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Rana kommune tilrår ikke at det gis konsesjon som omsøkt for bygging og drift av 132 kV kraftledning Ørtfjell – Bjellånes, og 22 kV kraftledning Bjellånes – damsted Bjellådalen fordi utbyggingsplanene for Bjellåga er svært konfliktfylte. Kommunen opprettholder dermed tidligere krav om at Stortinget må gjøre vedtak om tilbaketrekking av den gitte konsesjonen for Bjellågutbyggingen.
2. Rana kommune kan ikke se at Helgeland Kraftlag A/L og Statkraft SF har oppfylt utredningsplikten for tiltakene i tråd med vedtatt utredningsprogram, og den forelagte konsekvensutredningen ansees dermed ikke som et tilfredsstillende grunnlag for at konsesjon for de omsøkte tiltakene kan gis.
3. Etter gjennomgang av foreliggende konsekvensutredning for 132 kV kraftledning og sammenligning med vedtatt utredningsprogram, krever Rana kommune bedre utredning eller tilleggsutredning på følgende områder:
  - Bedre beskrivelse og vurdering av tiltakets konsekvenser for naturlandskapet, spesielt på strekningen Litl-Dunderland – Storvollen.
  - Beskrivelse og vurdering av tiltakets estetiske og visuelle innvirkning på kulturlandskapet i Dunderlandsdalen.
  - Bedre visuell framstilling av ledningstrasèene. På bakgrunn av dårlig visuell framstilling og dårlig kartgrunnlag, er det ikke mulig å vurdere de landskapsmessige virkningene fullt ut.

- Bedre beskrivelser av landskapsmessig påvirkning i Storvollen og Hjartåsenområdet. Dette er et nasjonalt viktig friluftsområde med en av de sentrale inngangsportene til Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark.
  - Bedre beskrivelse og vurdering av konsekvensene for friluftsliv, både i forhold til hyttebebyggelse, lokale friluftsområder og områder innenfor og i nærheten av nasjonalparken.
  - Beskrivelse og vurdering av konsekvenser for inngrepsfrie og villmarkspregede områder.
  - Bedre samarbeid med Statens Vegvesen for å få en bedre vurdering av ledningstrasèene i forhold til planer for ny E6-trasè, for muliggjøring av bedre samlokalisering av tiltakene.
  - Beskrivelse av direkte og indirekte konsekvenser for kulturminner og kulturmiljøer.
  - Vurderinger av konsekvenser for fugle- og dyreliv for de ulike trasèene utover generell betraktning i forhold til kollisjonsfare med luftledninger.
  - Vurdering av konsekvenser for skogproduksjon og skogsdrift.
  - Beskrivelse og vurdering av konsekvenser ved avbøtende tiltak.
  - Vurdering av terrengtransportløsninger og konsekvenser i forhold til terrengskade og erosjon.
4. Etter gjennomgang av foreliggende konsekvensutredning for 22 kV kraftledning og sammenligning med vedtatt utredningsprogram, finner Rana kommune at dokumentet ikke oppfyller kravene til utredning av konsekvenser for natur, miljø og samfunn.
  5. Dersom konsesjon for 132 kV ledningen innvilges, krever Rana kommune at kommunens forslag legges til grunn for valg av trasè.
  6. Rana kommune opprettholder kravet om at det skal utarbeides reguleringsplan for endelig ledningstrasè, i henhold til plan- og bygningslovens § 23-1.

Mo i Rana, den 10. oktober 2000.

Jan Reitehaug
rådmann